

e-makâlât

Mezhep Araştırmaları Dergisi

Journal of Research of Islamic Sects

e-ISSN: 1309-5803

Cilt | Volume: 18 • Sayı | Number: 1

Haziran | June 2025

Dijitalleşme Çağında Şii-İmâmî Mehdiçi Söylemin Yeni Bir Dine Evrilmesi *Ahmedi Barış ve Nur Dini*

The Reconfiguration of Shi'ite-Imami Messianic Discourse Into a New Religion in the Age of Digitalization: The Ahmadi Religion of Peace and Light

Halide Rumeysa KÜÇÜKÖNER

Doç.Dr. | Assoc. Prof.

Dicle Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslâm Bilimleri Bölümü, İslam Mezhepleri Tarihi
Dicle University, Faculty of Theology, Department of Basic Islamic Sciences, History of Islamic Sects
Diyarbakır, Türkiye

Affiliate, George Mason University, Abusulayman Center For Global Islamic Studies

Fairfax, Virginia (VA), USA

<https://orcid.org/0000-0002-0141-8287>

rumeysah@hotmail.com

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü | Article Type: Araştırma Makalesi | Research Article

Başvuru | Submission: 14.04.2025

Kabul | Accept: 09.06.2025

Yayın | Publish: 30.06.2025

DOI: <https://doi.org/10.18403/emakalat.1676216>

Atıf | Cite As

Küçüköner, Halide Rumeysa. "Dijitalleşme Çağında Şii-İmâmî Mehdiçi Söylemin Yeni Bir Dine Evrilmesi *Ahmedi Barış ve Nur Dini*". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi* 18/1 (Haziran 2025), 21-46.
<https://doi.org/10.18403/emakalat.1676216>

Not | Note

Bu çalışmadaki veriler, TÜBİTAK 2219 Yurtdışı Araştırma Bursu ile 1059B192202209 nolu proje kapsamında Amerika George Mason Üniversitesi'nde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda elde edilmiştir. TÜBİTAK'a projeme verdiği destekten dolayı teşekkürü borç bilirim.

Değerlendirme: Bu makale iki dış hakem tarafından çift taraflı kör hakemlik modeliyle incelendi ve değerlendirildi. Benzerlik taraması yapılarak (Turnitin) intihal içermediği teyit edildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Etik Bildirim: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/emakalat/policy>

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu çalışma TÜBİTAK 2219 Yurtdışı Araştırma Bursu ile 1059B192202209 nolu proje ile desteklenmiştir.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Review: This article was reviewed and evaluated by two external reviewers using a double-blind peer review model. It was confirmed that it did not contain plagiarism by performing a similarity scan (Turnitin).

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and that all studies used are stated in the bibliography.

Complaints: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/emakalat/policy>

Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support: This study was supported by TÜBİTAK 2219 International Research Scholarship, project number 1059B192202209.

Copyright & License: Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Öz

Bu makale, 21. yüzyılda küreselleşme ve dijitalleşmenin etkisiyle ortaya çıkan *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'ni ele almaktadır. Hareket kökenini İmâmîyye Şiası'ndan almasına rağmen zamanla geleneksel sınırları aşarak kendisini "yeni bir din" olarak tanımlamıştır. Bu yönüyle, İslam içi bir mezhepten çok din sosyolojisinin tanımladığı New Religious Movement/Yeni Dini Hareket kategorisine daha yakındır. *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin temel esası, İmâmîyye Şiası'nın gaybet inancına dayanmakta; Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim, gaybetteki İmam Mehdi'nin dönüşünü sembolize eden figürler olarak kabul edilmektedir. Allah tarafından verildiği iddia edilen *Bilgenin Gayesi Ali Muhammed'in Kaiminin İncili* adlı metin, bu dinin inanç sistemini şekillendirmektedir. Bu yeni kutsal kitap, Yedinci İlahî Ahit, tenasüh ve İlahî Adalet Devleti gibi temel inanç esaslarıyla birlikte modern dönem insanının dikkatini çekecek uzaylılar gibi ilginç konuları içermektedir. *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin akidevi anlayışı, İslam dâhil önceki dinlerin tahrif edilmesinden dolayı Tanrı'nın insanoğluna kıyamete kadar devam edecek yeni bir mesaj gönderdiği düşüncesi üzerinden inşa edilmektedir. *Ahmedî Barış ve Nur Dini*, modern dönem insanına yeni bir spiritüel esrime alanı sunmasıyla kısa sürede dikkat çekmiştir. Tüm bu yönleriyle, bu yeni din hem İslam mezhepleri tarihi hem de New Religious Movement/Yeni Dini Hareketler literatürü için önemli ve özgün bir inceleme alanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslam Mezhepleri Tarihi, Ahmedî Barış ve Nur Dini, Dijitalleşme Çağı, Ahmed el-Hasan, Abdullah Haşim.

Abstract

This article examines *the Ahmadi Religion of Peace and Light*, a new religious movement that emerged in the context of 21st century globalization and digitalization. While the movement draws its origins from the Twelver Shi'a tradition, it has evolved to transcend conventional doctrinal boundaries and has come to self-define as a "new religion". In this respect, it aligns more closely with the category of New Religious Movements as defined by the sociology of religion, rather than being classified as a sect within Islam. The theological foundation of *the Ahmadi Religion of Peace and Light* is based on the Twelver Shi'a doctrine of occultation. According to this doctrine, Ahmed al-Hasan and Abdullah Hashem are regarded as figures symbolizing the return of the Hidden Imam Mahdi. The scripture, entitled *The Goal of the Wise The Gospel Of the Riser of the Family of Mohammed*, is claimed to have been revealed by God. It is asserted that this text constitutes the doctrinal foundation of the new religion. This scripture incorporates fundamental doctrines such as the Seventh Covenant, transmigration of souls (tanâsukh), and the Divine State of Justice, while also incorporating contemporary themes such as extraterrestrials to appeal to modern spiritual seekers. *The Ahmadi Religion of Peace and Light*'s creedal structure is predicated on the belief that all preceding religions, including Islam, have been distorted, and that God has revealed a new and final message to guide humanity until the end of time. *The Ahmadi Religion of Peace and Light* has rapidly garnered attention due to its unconventional spiritual discourse. In conclusion, *the Ahmadiyya Peace and Light* offers a compelling and unique perspective on both Islamic sectarian history and the study of contemporary New Religious Movements.

Keywords: History of Islamic Sects, Ahmadi Religion of Peace and Light, Age of Digitalization, Ahmad al-Hasan, Abdullah Hashem.

Giriş

21. yüzyıl, insanlık tarihinin en önemli kırılma noktalarından biri olan dijitalleşme sürecine tanıklık etmiştir. Bu dönüşümle birlikte dünya, etkileşimin anlık yaşandığı adeta küresel bir köy hâline gelmiştir. Ne var ki aynı yüzyılda, savaşlar, doğal afetler ve salgınlar da günlük hayatın olağan unsurları arasında yerini almış; böylelikle 21. yüzyıl insanlık açısından güvensiz ve belirsizliklerle dolu bir çağ olarak da öne çıkmıştır. Moderniteye ve onun olumsuz etkilerine karşı bir tepki olarak bir kısım insan eskatoloji/dünyanın sonu mitleri ve kıyamet hareketlerine giderek daha fazla ilgi göstermeye başlamış; New Age Movements/Yeni Dini Hareketler ya da kıyamet hareketleri olarak adlandırılabilir akımlar güç kazanmıştır. Özellikle, spiritüel bir esrime sunan ve modernitenin getirdiği olumsuzluklara bir yanıt olarak gelişen bu hareketlerden biri de *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'dir (The Ahmadi Religion of Peace and Light).¹

Ahmedî Barış ve Nur Dini, 21. yüzyılda İmamiye Şiası içerisinde çıkmış oldukça tartışmalı yeni bir dini oluşumdur. Bu oluşum, kurucularının Allah'la irtibat kurdukları ve insanlığın beklediği mehdi oldukları fikrine dayanmaktadır. Bu fikirler, İslam geleneğindeki klasik mehdilik iddiaları gibi düşünülse de önceki dinlerin hükmünün sona erdiği, semavi din geleneği içerisinde İslam'dan sonra yeni bir din oldukları düşüncesiyle onlardan ayrılmaktadır. Bununla birlikte *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'ni İslami bir oluşumdan ziyade Batı'da yaygın

¹ Ahmedî Barış ve Nur Dini kaynaklarda yaygın olarak AROLP şeklinde kısaltma ile kullanılmaktadır. Biz ise çalışmamızda bu dinin kendi orijinal ismini kullanmayı tercih ettik. *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin İngilizceden doğrudan çevirisi Ahmedî Barış ve Işık Dini şeklindedir. Ancak bu dinin mensupları tarafından kaleme alınan Türkçe eserlerde veya İngilizceden Türkçeye çevrilen kaynaklarda, topluluğun ismi "nur" ifadesi ile kullanıldığı için bizde o şekilde bir kullanımı benimsedik.

kullanılan şekliyle New Religious Movement/Yeni Dini Hareket olarak sınıflandırmak daha makul görünmektedir.²

Çalışmada, ortaya çıkışı oldukça yeni olan, dini ve kurumsal boyutuyla ilgili gelişmelerin devam ettiği *Ahmedi Barış ve Nur Dini* (AROPL) hakkında, tarihsel kökenleri, iç bölünmeleri, akidevi yapısı, dünya üzerindeki yayılımları hakkında temel ve genel bilgiler verilerek yapı hakkında bütüncül bir perspektif sunulması hedeflenmektedir..

1. Makalede Kullanılan Kaynaklar ve Metot

Ahmedi Barış ve Nur Dini nispeten yakın bir zamanda ortaya çıktığı için kaynaklar görece kısıtlıdır. Makalemizde hareketin kısıtlı olan birinci el kaynaklarına, hareket ile ilgili yapılmış nadir akademik çalışmalara, blog yazılarına ve insan hakları kuruluşlarının raporlarına başvurulmuştur. Bu noktada özellikle bu yeni dinin kutsal kitabı olarak kabul edilen, dinin lideri olan Abdullah Haşim tarafından kaleme alınan, 2022 yılında yayımlanan *the Goal of Wise The Gospel Of the Riser of the Family of Mohammed*³ isimli esere sıklıkla başvuru yapılmıştır. İlginçtir ki bu eser, İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça, Bahasa gibi dillerinde ve 2022 yılında *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncil*⁴ ismiyle Türkçe olarak yayımlanmıştır. Çalışmada ayrıca Abdullah Haşim'in *The Mahdi's Manifesto*⁵ isimli kısa eserine de birincil kaynak olarak müracaat edilmiştir.

Ahmedi Barış ve Nur Dini bir Yeni Dini Hareket olduğu için dijital kullanımı oldukça ileri düzeydedir. Bu yönüyle Abdullah Haşim'in mehdilik iddiasının ispatlanmaya çalışılması amacıyla bu din mensupları tarafından farklı dillerde ancak birbirleriyle benzer içeriğe sahip olarak kurulan web siteleri söz konusudur. Bu sitelerden de birincil kaynak olarak istifade edilmiştir.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla akademik alanda yapılmış tek çalışma Dinler Tarihçisi Massimo Introvigne ve Karolina Maria Kotkowska'nın "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction" isimli makaleleridir. Bu çalışma, *Ahmedi Barış ve Nur Dini* liderinin bu yeni dini tanıtmak üzere dünyanın farklı bölgelerindeki özellikle dinler tarihi alanında çalışan akademisyenlere yönelik düzenlediği davet sonucunda hazırlanmıştır. Bu makale, *Ahmedi Barış ve Nur Dini* ile ilgili fikir verebilecek temel bilgileri içermesi yönüyle önem arz etmektedir. Ancak makalenin yeni din mensuplarının dünya genelinde maruz kaldıkları baskılara fazlaca odaklanması ve bu dinin kuruluşundan sonraki tarihçesine yeterince yer vermemesi gibi her akademik çalışmada olabilecek belirli kısıtlılıkları söz konusudur.

Ahmedi Barış ve Nur Dini mensuplarının dünya üzerinde sayıları az olsa da teşkilatlarının nitelikli bir yapılanması söz konusudur. İnançlarından dolayı maruz kaldıkları baskıları "insan hakları problemi" olarak sunma noktasında oldukça mahirdirler. Bu sebeple haklarında çok sayıda insan hakları kuruluşu tarafından yazılmış, derinlikli olmayan rapor türünden yazılar mevcuttur. Bu yazılara özellikle dünyadaki yayılım eğilimleri ve inançlarından dolayı maruz kaldıkları baskılar konu edilirken başvurulmuştur.

Çalışmanın araştırma ve yazım boyutunda deskriptif bir metot tercih edilmiş, mümkün olduğunca objektif davranılmaya çalışılmıştır. Ancak bu dinin oldukça yeni olması, gelişimini devam ettirmesi ve akidevi sisteminin zaman içerisinde daha fazla Abdullah Haşim merkezli hale gelmesi, kendi kaynaklarındaki bilgiler arasında tenakuzların ve boşlukların bulunmasına neden olmuştur. Bu sebeple, kendi değerlendirmelerimiz çerçevesinde yorum geliştirmek zorunda kaldığımız durumlar da olabilmıştır.

Ahmedi Barış ve Nur Dini, akademik anlamda oldukça kısıtlı bir ilgiye matuf olduğu için haklarındaki yazı ve çalışmalarda genellikle iki husus dikkati çekmektedir. Bunların birincisi inançlarından dolayı maruz kaldıkları baskılar hakkındaki haberlerdir. Bir diğeri ise Hint alt-kıtasında ortaya çıkmış bir topluluk olan Ahmedilerle ilgili isim benzerliklerinden kaynaklanan, karışık bilgilerin yer aldığı ve doğru olmayan rivayetlerdir. Bu yönüyle, çalışmamızın, gün geçtikçe ilgi çeken bu yeni din hakkında özellikle İmâmiyye Şîası'ndan neşvünema bulmasından

² Massimo Introvigne - Karolina Maria Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", *The Journal of CESNUR* 8/3 (2024), 33-39.

³ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise The Gospel Of the Riser of the family of Mohammed* (www.theahmadireligion.org, 2022).

⁴ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncil*, ed. Batuhan Yüçetürk vd., çev. Reşat Gurbet Hikmat Gahramanov (www.theahmadireligion.org, 2022).

⁵ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Mahdi's Manifesto* (www.theahmadireligion.org, 2024).

dolayı İslam Mezhepleri Tarihçiliği boyutuyla gelecekte yapılacak araştırmalar için temel özelliği taşıyabilecek nitelikte olduğunu düşünmekteyiz.

2. Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin Kökenleri

Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin kökenleri Körfez Savaşı sonrasındaki istikrarsız sürece dayanmaktadır. Bu dönemde yaşanan ekonomik ve sosyal buhran, Irak ile İran arasındaki çatışmalar ve "Şiilerin liderliği"ni yaptığını iddia eden İran'ın, Irak'taki Şii toplulukları Saddam rejiminin baskılarından koruyamaması özellikle Şii topluluklar arasında çeşitli mehdcî arayışların söz konusu olmasına neden olmuştur. Bu mehdcî hareketlerden biri de ele aldığımız dini oluşum olup Ahmed el-Hasan'ın ismine dayanmaktadır.⁶

2.1 Ahmed el-Hasan Dönemi: Mehdcîlik Merkezli İddiaların Ortaya Çıkışı

Ahmed el-Hasan,⁷ 1968 yılında Irak'ın Basra şehrinde doğmuş ve uzun yıllar inşaat mühendisi olarak çalışmıştır. Adı etrafında çeşitli dini spekülasyonlar yapılmıştır. Hareket mensuplarının iddiasına göre o, İmâmîyye Şiası'nın akidevî yapısı uyarınca h. 329'da Gaybet-i Kübra'ya giren İmam Mehdi⁸ ile 1995 yılında, İmam el-Hâdî ve Hasan el-Askerî'nin haremünde görüşmeye başlamış, 1999 yılında⁹ gerçekleşen bir görüşmede kendisine ilahi bir görev verildiğini iddia etmiştir. Kırtas Hadisesi¹⁰ olarak zikri geçen olayda, Hz. Peygamber'in, bıraktığını kabul ettiği vasiyetinde, kendi görevinin ve isminin geçtiğini ileri sürmüştür.¹¹

Ahmed el-Hasan'ın görüşleri etrafında, Irak Şiiliğinin merkezi kabul edilen Necef'te bir topluluk oluşmaya başlamış; ancak kaynaklardaki bilgilere göre özel bir isimle anılmamıştır. Bununla birlikte hareket ortaya çıkar çıkmaz tepkilerin odağı haline gelmiştir. Irak'taki Şiilerin dini lideri Ayetullah Ali es-Sîstânî ve İran'daki Şiilerin lideri Ali Hamaney gibi önemli isimler başta olmak üzere hemen bütün Şii alimler, inançlarını bozmakla itham ettikleri bu harekete ciddi tepki göstermişlerdir. Benzer bir tepki de Saddam Hüseyin'den sonra iktidarı ele alan Şii hükümetten gelmiştir. Ancak topluluğa yönelik bu tepkilere rağmen, özellikle savaş döneminin getirdiği büyük kaos ortamı; dini ve siyasi liderlerin bu kaotik ortama çözüm bulamaması, Ahmed el-Hasan'ın mehdcî hareketinin Şii topluluklar arasında ciddi bir karşılık bulmasına imkân sağlamıştır. 2007 yılında Necef Savaşı olarak bilinen ve Ziya Abdu'z-Zehra'nın "Cennet Ordusu"¹² isimli mehdcî hareketi ile Irak hükümeti arasında yaşanan şiddetli çatışmalarda

⁶ Willy Fautré, "JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion", *HRWF* (Erişim 21 Mart 2025).

⁷ Ahmed el-Hasan'ın resmi için bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 464.

⁸ Metin Bozan, *İmâmîyye Şiasının İmamet Tasavvuru* (Ankara: İlahiyat Yayınları, 2007), 30-34; Metin Bozan, *İmâmîyye Şiası'nın Oluşumu Masum Oniki İmam İnancının Ortaya Çıkışı* (Ankara: İSAM Yayınları, 2018), 273-307.

⁹ Akademik çalışmaların dâhil olduğu pek çok kaynakta doğrudan 1999 tarihi verildiği, kendi kaynaklarında da bu konuda genellikle 1999 tarihinin kaydedildiği, ancak yine kendileri tarafından yazılan bir başka kaynakta 1995 tarihinin geçtiği tespit edilmiştir. Tarih konusundaki bu çelişki için bk. Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi", ts.; "Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi" (Erişim 21 Mart 2025).

¹⁰ Kırtas Hadisesi *Ahmedî Barış ve Nur Dini* mensupları tarafından inançlarına meşruiyet kazandırmak için en fazla mevzubahis yapılan konuların başında gelmektedir.

¹¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*; Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 33-36; "Hakkımızda", *AHMEDİ BARIŞ VE NUR DİNİ* (blog), 18 Nisan 2017; Harvey Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025); Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi"; Massimo Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light - WRSP" (28 Haziran 2024). İmam Mehdi'nin, Ahmed el-Hasan'ı ahlak bakımından geliştirmek ve ilahi bir mertebeye ulaştırmak istediği için onunla çeşitli defalar görüştüğü iddia edilmiştir. Konu hakkında bk. Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi". Ahmed el-Hasan'ın Saddam rejimi tarafından daha fikirlerini açığa çıkarmadan tutuklanmaya çalışıldığı da iddia edilmiştir. Konu hakkında bk. Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi".

¹² Cünd'us-Sema' veya "Cennetin Askerleri" veya "Cennetin Ordusu" olarak bilinen mehdcî hareket, Irak'ta savaş ve karmaşanın hüküm sürdüğü bir dönemde, Ali b. Ebi Talib'in geri dönerek zamanın sonunu getirdiğine inanmıştır. Hareketin kurucusu olan Abdu'z-Zehra kutsal kabul ettiği Necef'te yeni kıyamet dönemini inşa etmeye başlamıştır. Ancak Irak hükümetinin bu girişimden haberi olmuş ve Necef'teki ayetullahları öldüreceğini iddia ettikleri bu harekete karşı 28 Ocak 2007'te kayıtlara Necef Savaşı olarak geçen aralarında Amerikan askerlerinin de olduğu yüzlerce kişinin ölmesine neden olan kanlı olayların başlamasına neden olmuştur. Bu hareket ve olaylar hakkında sebebi tespit edilemeyen bir şekilde oldukça az bilgi mevcuttur. Konu hakkında bk. "Rebel Muslims longed for doomsday / 'Heaven's Army' battled near Najaf with high-tech arms" (Erişim 12 Nisan 2025); "Asia Times Online: Middle East News - Bare truth over the battle of Najaf" (Erişim 12 Nisan 2025).

hükümet,¹³ Ahmed el-Hasan ve takipçilerinin de bu olaylarda etkisi olduğunu savunarak Cennet Ordusu ile bu gruba da şiddetli baskıya başlamış, bu süreçte hareket mensuplarının bir kısmı ya çatışmalarda öldürülmüş ya da tutuklanmıştır. Yaşanan bu olayların ardından Ahmed el-Hasan da kaybolmuştur. Nerede olduğu tam olarak bilinmese de Sudan veya başka ülkelerde sürgünde yaşadığına dair bilgiler bulunmaktadır. Ancak takipçileri, liderlerinin gaybete girdiğine inanmaktadır.¹⁴

2.2. Ahmed el-Hasan'ın Fikirleri

Ahmed el-Hasan, her ne kadar İmâmiyye Şiası içerisinde yetişen ve bu düşünceleri benimseyen biri olsa da fikirlerinin İsmâîli ve Nusayri geleneklerle oldukça paralellikler arz ettiği görülmektedir. O, özellikle ezoterik ve gnostik eğilimli bir inanç tipolojisini benimseyerek hareketini, İmâmiyye Şiası'nın daha "mutedil" sayılabilecek çizgisinin dışına çıkarmış, Gulat-ı Şia'dan fikirlerle ilişkilendirerek gaybet/rec'at/tenasüh meselesini merkeze alan bir dini yapı oluşturmuştur. Böylelikle İmâmiyye Şiası içerisinde uçlanan, Gulat-ı Şia'ya öykünen bir hareket çıkarmıştır.¹⁵ Harekete asıl rengini veren görüşler ise Ahmed el-Hasan'ın ilahi misyonuna dair fikirleridir. Ahmed el-Hasan, İmâmiyye Şiası'nda gaybette olan 12. imamla görüşüğünü ve bu görüşmede görevlendirildiğini iddia etmiş; ancak bu görevinin mahiyetini net ifadelerle açıklamamıştır. Kendisinin ahir zamanda dünyayı adaletle yönetecek, insanlığı birleştirecek mehdi, kaim ve yemani figürü olarak algılanmasına neden olabilecek fikirler ileri sürmüştür. Hareketinin başında oldukça kısa süre kalması da fikirlerinin anlaşılmasında farklılıklara sebep olmuştur. Kimi takipçileri onun, kendi yazıları çerçevesinde, kıyamet alametleri arasında sıkça geçen "kaim", İslam devletini adaletle yönetecek olan ve beklenen mehdi olduğuna inanmıştır. Kimileri ise ona Şii kaynaklarda mehdinin alametlerinden sayılan, mehdiye destek olacak figür olarak tanımlanan ve mehdi öncesi dünyayı hazırlamak üzere dünyaya geleceğine inanılan, Tanrının sağ kolu "yemani" kimliğinde bir mehdi rolü biçmiştir.¹⁶ Fikirleri üzerindeki bu yorum farklılıkları sonradan hareketinin ikiye ayrılmasına neden olmuştur.

Ahmed el-Hasan, Şii gelenekten sadece akidevi görüşleri nedeniyle ayrışmamış aynı zamanda Şia'daki dini otoriteyi de tartışmaya açmıştır. Nitekim bu noktada en belirgin görüşü, yerleşik dini otoritenin reddine yönelik olanlardır; Şiilikte "ayetullahlık" makamının söz konusu olamayacağını; dolayısıyla Şii alimlerin eğitimle elde ettiği bilgilerinin geçersizliğini savunmuş, dini otoriteyi sadece Allah tarafından atanmış kişilerin yürütebileceğini ileri sürmüştür. Bu çerçevede, Iraklı Şii alim Sîstânî'yi de deccal olarak tanımlamıştır.¹⁷ Ahmed el-Hasan bu fikirleriyle İmâmiyye Şiası'ndan farklılaşıp Gulat-ı Şia'ya öykünen bir dini yapı ortaya çıkarmıştır.

2.3. Ahmed el-Hasan Sonrası Durum: Hareketin Bölünmesi

Mehdi olduğuna kabul edilen Ahmed el-Hasan'ın 2007 yılında gaybete girdiğine inanılmasının ardından fikirleri takipçileri tarafından devam ettirilmiştir.¹⁸ Hareketin merkezi olan Necef'teki topluluk onun İran ve Irak'taki baskılardan dolayı gaybete girdiğine inanmış;

¹³ Damien Cave, "250 Are Killed in Major Iraq Battle", *The New York Times* (29 Ocak 2007), blm. World; "The Battle for Najaf, Part 1: Assaulting the 'Valley of Peace' - Marine Corps Association" (Erişim 12 Nisan 2025); U. S. Army Special Operations Command (USASOC) History Department, "Fighting Through the 'Fog of War'" (Erişim 12 Nisan 2025).

¹⁴ Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 36; Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'ın Biyografisi"; Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light - WRSP" (28 Haziran 2024); "Algeria: Release Members of Ahmadi Religious Minority", *Amnesty International* (12 Haziran 2022).

¹⁵ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 482, 601; Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Mahdi's Manifesto*, 21.

¹⁶ Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 33-36; Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Mahdi's Manifesto*, 464; "ÖZEL HABER | Türkiye'den Avrupa'ya geçmeye çalışan 104 Ahmedi", *Serbestiyet* (blog), 10 Temmuz 2023; Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025); Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'ın Biyografisi". Yemani karakteri hakkında *Ahmedi Barış ve Nur Dini* kutsal kitabından verilen detaylı bilgi hakkında bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 464.

¹⁷ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 465-466; Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light - WRSP" (28 Haziran 2024).

¹⁸ Takipçileri tarafından Ahmed el-Hasan'ın bilinmeyen bir yere hicret ettiğine ve babası kabul ettikleri İmam Mehdi Muhammed bin Hasan Askeri ile geri döneceğine inanılmaktadır. Konu hakkında bk. Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'ın Biyografisi".

liderliğini devam ettirmiş ve “Beyaz Bayraklar” veya “Necef Ofisi” ismiyle anılan bir topluluk oluşturmuştur. Bu topluluk günümüzde hala Ahmed el-Hasan ile görüşmeye ve ondan ilahi bilgiler almaya devam edildiğine, onun arkasında kimseyi bırakmadığına ve bir gün gaybetten döneceğine inanmaktadır. Takipçileri, kendisinden aldıklarını iddia ettikleri ancak içerikleri Ahmed el-Hasan’ın önceki fikirleriyle farklılık gösterebilen mesajları sosyal medya üzerinden yayımlamaktadır. Grubun etkinliği Irak Necef çevresiyle sınırlı kalmış her ne kadar resmi Şii otoriteler tarafından baskı görüyor olsalar da mensupları hala Necef Ofisi aracılığıyla yerel bazda faaliyetlerini devam ettirmektedir.¹⁹

Ahmed el-Hasan, insanlığı birleştirmek için gönderildiğini ileri sürmesine rağmen kendisinden sonra öğretilerini devam ettirdiğini iddia eden pek çok grup ortaya çıkmıştır. Özellikle Irak ve İran merkezli yerel özellik gösteren Cennet Ordusu²⁰ gibi küçük mehdiçi hareketler bu gruplardan bazılarıdır. Bu gruplar genellikle sayı bakımından oldukça küçük olup gizli/sır yapı özelliği göstermektedirler. Ahmed el-Hasan’ın orijinal saf öğretisini takip ettiklerine ve bir gün gaybetten döneceğine inanmaktadırlar. Belirgin özelliklerinden bir diğeri ise Ahmed el-Hasan’ı takip ettiği iddia eden diğer grupları reddetmeleridir.²¹

Ahmed el-Hasan’ı takiben yaşanan bölünmelerin en önemlisi sonradan, ana kitle “Beyaz Bayraklar” a göre çok daha geniş uluslararası bir kitleye hitap edecek ve kendilerini “Siyah Bayraklar” olarak adlandıracak olan grup eliyle gerçekleşmiştir.

Irak dışından Ahmed el-Hasan’ın fikirlerini benimseyen Abdullah Haşim isimli şahıs, Necef merkezli topluluk “Beyaz Bayraklar” ile kısa sürede fikrîsel ayrılıklar yaşamıştır. Ahmed el-Hasan’ın kimseyle iletişim kurmadığını, bu fikirlerin Irak Şii hükümetinin manipülasyonu olduğunu ileri sürmüştür. Böylelikle günümüzde *Ahmedî Barış ve Nur Dini* olarak bilinen yeni dini yapının temelini oluşturmuştur.²²

2.4 Abdullah Haşim Dönemi: Hareketin *Ahmedî Barış ve Nur Dini*’ne Evrilmesi

Ahmedî Barış ve Nur Dini’nin tarihçesi Hasan el-Ahmed’in görüşleri çerçevesinde 1990lı yıllara kadar gitse de bağımsız bir inanç topluluğu olarak Abdullah Haşim’in ismi etrafında gelişmiştir. Abdullah Haşim, Mısırlı bir baba ile Amerikalı bir anneden 1983 yılında Amerika’da dünyaya gelmiştir. Indianapolis’te yer alan Indiana Üniversitesi-Purdue Üniversitesi’nin Karşılaştırmalı Din Bilimleri alanında eğitim almıştır. 2007 yılında, kendi keşif yolculuğunun bir parçası olan “The Antichrist Dajjal is a Reptilian Shapeshifter”/“Deccal Sürünen Bir Şekil Değiştiricidir” adlı TADS ismiyle bilinen yaklaşık 600 bölümlük bir belgeselle, dünya çapında eskatolojik konulara ilgisi olan genç toplulukların dikkatini çekmeyi başarmıştır. Bu belgesel serisinin artan etkisiyle “The Arrivals”/“Gelenler”²³ isimli, yenedünya düzenini konu eden ve ahir zamanda İslam içerisinden geleceği iddia edilen mehdiyi tanıtan başka bir belgesel daha yayımlanmıştır. Bu belgesel ilkinden çok daha fazla ses getirmiştir.²⁴ TADS belgeselinin 2010 yılından itibaren yayımlanmaya başlayan yaklaşık 200 bölümlük ikinci kısmında ise Ehl-i Beyt hakkındaki bilgilerin doğruluğu, farklı kutsal metinlerin incelenmesi, doğüstü meseleler, uzaylılar ve sahte peygamberlik konuları gibi sonradan kendi iddialarının da en önemli noktalarını oluşturacak meseleler konu edilmiştir.²⁵

Abdullah Haşim 2008 yılında manevi bir arayış yolcuğu için Amerika’dan ayrılıp Mısır’ın başkenti Kahire’ye yerleşmiştir. 2011 yılında gerçekleşen Arap Baharı protestolarında yer almıştır. Aynı yıl devrimin akabinde, Ahmed el-Hasan’ın ahir zamanda geleceği iddia edilen

¹⁹ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Gahramanov, “Ahmed el Hasan (a.s)’ın Biyografisi”; Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024); Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 37. Faaliyetlerini Facebook aracılığıyla devam ettirmektedir.

²⁰ “Rebel Muslims longed for doomsday / ‘Heaven’s Army’ battled near Najaf with high-tech arms”; “Asia Times Online: Middle East News - Bare truth over the battle of Najaf”.

²¹ Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 36-37; Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

²² Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 37-38.

²³ Belgesel için bk. “The Arrivals 2008 Full Documentary” (2008).

²⁴ Ailia Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?”, *Divine Just State* (27 Kasım 2024); “Egypt: Long History of Repression Forces Ahmadi Religion of Peace and Light Members to Flee the Country”, *Archons of the Ecumenical Patriarchate* (13 Temmuz 2024).

²⁵ Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?” (27 Kasım 2024).

mehdiye dünyayı hazırlayacak olan yemani figürü olarak kendisine görüldüğünü ve onu özel olarak kendisine davet ettiğini iddia etmiştir. TADS belgeselinin yayımlanan ikinci kısmında da bu görüşmeye atıfta bulunarak Ahmed el-Hasan tarafından kendisine yapılan çağrıya inandığını ve diğer inananların da kendisine katılmasını beklediğini belirtmiştir.²⁶

Abdullah Haşim, 2012 yılındaki çağrısında Mısır'a özel bir kutsiyet ve anlam yüklemiş, Mısır'ı, "dünyanın anası" olarak tanımlamıştır. Şii kaynaklardaki mehdi ve Fars toprakları arasındaki bağlantıyı Mısır'a taşımaya çalışarak takipçilerini etkilemeye çalışmıştır.²⁷ Abdullah Haşim'in bu manevi anlam taşıyan çağrısı, çevrimiçi takipçilerinden bir kısmı üzerinde etkili olmuş ve bu çağrıyı İslam geleneklerinde sürekli mevzu edilen ahir zamandaki kurtarıcının habercisi olarak yorumlayıp dünyanın farklı noktalarından Kahire'ye gelmişlerdir. Gelenler diğer takipçilerle birlikte yaşamayı ve inançlarını yaymayı kendilerine misyon edinmişlerdir.²⁸

Abdullah Haşim, gelenlerin eğitilmesi için Kahire'de bir Şiilik eğitim merkezi açmıştır. Ayrıca Ahmed el-Hasan'ın çağrısını dünyanın farklı coğrafyalarına yayabilmek için İngilizce ve Arapça yayın yapan bir medya platformu kurmuştur.²⁹

Abdullah Haşim, 23 Ocak 2015 tarihinde Ahmed el-Hasan'ın gaybetinin sona erdiğini, kendisinin onun tarafından atanmış gerçek halefi olduğunu açıkça iddia etmiş ve hareketin tarihinde dönüm noktası yaşanmasına neden olmuştur. Ahmed el-Hasan'ın beyaz bayrakların siyaha çevrilmesini istediğini belirtip "The Black Banners"/"Siyah Bayraklar" isimli muhalif topluluğu oluşturarak Neced merkezli topluluğu Ahmed el-Hasan'ın görüşlerini suistimal etmekle itham etmiş ve onlarla bağlarını tamamen koparmıştır.³⁰ Abdullah Haşim, Ahmed el-Hasan'ın, mehdinin yolunu hazırlayacak olan yemani karakteriyle gelen birinci mehdi olduğunu ileri sürmüştür. Bu bağlamda Ahmed el-Hasan tarafından özel olarak "Doğu'nun Siyah Bayraklarını yükseltmesi" için Ali Muhammed içerisinden gelecek olan ikinci mehdinin zuhur ettiğini, kaim-mehdi olarak görevlendirildiğini ve kendisine "Ebu's-Sadık" ünvanı verildiğini ilan etmiştir.³¹

Abdullah Haşim'e göre Ahmed el-Hasan tarafından kendisine dünyanın manevi sorumluluğu verilmiş ve çağrısına inananları bundan haberdar etmiştir. Ancak bu fikirleri, Mısır'daki devrim sonrası yeni rejim tarafından tehdit olarak algılanmış ve çeşitli baskılar yapılmıştır. Bunun akabinde Abdullah Haşim ve ona uyan kişiler topluca Mısır'dan ayrılıp Almanya'ya göç etmişlerdir.³²

Almanya, Mısır'dan yaşanan zorunlu göç sonrası 2017³³ yılında yeni merkez haline gelmiştir. Batı'ya göç etmeleriyle birlikte hareket, Batı tarzı hayat tarzından bunalan ve ezoterik geleneklere ilgi duyan kişiler tarafından rağbet görmeye başlamıştır.

Almanya'da "The Black Banners of the East Satellite Channel" adlı bir uydu kanalı kurmuşlardır. Bu kanaldaki belgeler ve programlarla birlikte Orta Doğu'da ilgi çekmeyi başarmışlardır. Bu kanalda, Arapça ve İngilizce başta olmak üzere Fransızca, İspanyolca, Almanca, Farsça ve Urduca programlar yer almıştır. Bu yayınlar, takipçilerinin iddialarına göre Ürdün ve Irak hükümetlerinin siyasi baskıları nedeniyle 2020'de durduruluncaya kadar devam etmiştir.³⁴

Ahmedi Barış ve Nur Dini kurucusu Abdullah Haşim ve müntesipleri, Almanya'da çeşitli

²⁶ Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

²⁷ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 538-539.

²⁸ Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024); "Egypt" (13 Temmuz 2024).

²⁹ Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

³⁰ Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 38; "Egypt" (13 Temmuz 2024); "Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi".

³¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Mahdi's Manifesto*, 19, 29; Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 464, 482-484, 536; Hikmat Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'ın Biyografisi"; "Egypt" (13 Temmuz 2024).

³² Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

³³ Kendi kaynaklarında 2017 yılı belirtilmesine rağmen akademik kaynaklarda 2016 yılı geçmektedir. Her iki kaynak için bk. Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024); Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light - WRSP" (28 Haziran 2024).

³⁴ Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

sıkıntılar yaşamaya başlamaları üzerine 2019³⁵ yılında İsveç'e göç etmişler³⁶ ve Hällefors yakınlarında yer alan Sävsjön'de Bergslagsgården'da bir çiftlik satın alarak yaşamaya başlamışlardır. Hareket resmi olarak burada kurulmuştur. Zira Abdullah Haşim kendisine, İmam Ahmed el-Hasan'ın yetkisiyle inançlarının temelini oluşturacak olan “yedinci ahit”in verildiğini burada ilan etmiştir. Bununla birlikte İsveç'te de tam bir serbestliğe kavuşamayan hareketin mensupları, diğer Müslümanların ve kendilerinden ayrılanların şikâyetleri nedeniyle çeşitli gerekçelerle birçok defa soruşturmadan geçmişlerdir. Bu soruşturmalardan dolayı yine yerlerinden ayrılmak durumunda kalmışlar ve 2021 yılında merkezlerini İngiltere'ye taşımışlardır.³⁷

Abdullah Haşim liderliğindeki topluluk, İngiltere, Manchester'daki eski bir yetimhaneyi bir merkeze dönüştürerek aralarında çocukların da bulunduğu yaklaşık 300 kişi birlikte burada yaşamaya başlamışlardır. İngiltere'de devlet tarafından resmi olarak “yardım kuruluşu” olma statüsü aşamasındadırlar.³⁸

Günümüzde *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin resmi yayın organı, AROLP Studios Ltd. isimli kuruluştur. 2017 yılında kurulan Black Banners of the East, AROLP Studios'ın kurucu kurumu olarak kabul edilmektedir. İlave olarak *Ahmedî Barış ve Nur Dini*, 2024 yılında Afrika, Avrupa ve Orta Doğu'ya yayın yapan ikinci uydu kanalı olan “The Mahdi Has Appeared”ı kurmuştur.³⁹

Ahmedî Barış ve Nur Dini tarihinde 2022 yılı önemli bir aşamadır. Zira kurucuları Abdullah Haşim inançlarının diğer topluluklardan tamamen ayrı, İslam'ın devamı olan ancak ondan bağımsız yeni bir din olduğunu ilan etmiş ve bu dinin adını *Ahmedî Barış ve Nur Dini* olarak açıklamıştır. Allah'ın insanoğluna mesajının ilk insandan itibaren aynı olduğunu ancak Kur'an-ı Kerim dâhil bütün kitapların tahrif edilmesinden dolayı Tanrı'nın kendisi aracılığıyla *The Goal of the Wise The Goal of the Riser of the Family of Mohammed* isimli yeni bir kitap gönderdiğini iddia etmiştir.⁴⁰ Abdullah Haşim 2024 yılında bu defa “The Mahdi's Manifesto” isimli kısa, mehdiye açık daveti içeren ve içerisinde insanoğluna yönelik çeşitli uyarıların da yer aldığı bir buklet yayımlamıştır.⁴¹

Ahmedî Barış ve Nur Dini, İngiltere Müslümanlarının ciddi tepkilerine rağmen İngiltere'de faaliyetlerini sıkıntı yaşamadan devam ettirmektedir. Hatta uluslararası kamuoyunda meşru bir din olarak kabul edilebilmek için bir takım resmi başvurularda bulunmaktadır. Bu başvurusu olumlu karşılık bulmaya başlamıştır. Avrupa'da resmi bir din olarak tanınmakta ve faaliyetlerini küresel çapta devam ettirmektedir.⁴²

Ahmedî Barış ve Nur Dini küresel ölçekte faaliyetlerini devam ettiriyor olsa da bu yeni dinin kökeni olan Beyaz Bayraklarla sorunları giderek büyümektedir. Ayrışmaları, iki topluluk arasında ciddi bir rekabetin yaşanmasına neden olmuştur. Hatta bu rekabet zaman içerisinde şiddetli çatışmalara dönüşecek kadar ileriye gitmiştir. Beyaz Bayraklar, Abdullah Haşim'in Ahmed el-Hasan'ın fikirlerini devam ettirme iddialarını reddetmektedir. 2022 yılında Haşim'in “*Ahmedî Barış ve Nur Dini*”ni ayrı bir din olarak açıklamasından sonra ise 2023 yılında Siyah Bayrakları “mürted” ilan etmişlerdir.⁴³

2.4. *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin Müstakil Bir Din Olma İddiası

Abdullah Haşim, *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'ni, İslam'ın devamı ancak bağımsız yeni bir din

³⁵ Kaynaklar arasında 2018-2019 şeklinde tarih farklılıkları mevcuttur. Her iki kaynak için bk. Willy Fautré, “SWEDEN: Persecution of the Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 21 Mart 2025); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

³⁶ Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?” (27 Kasım 2024); Willy Fautré, “SWEDEN: Persecution of the Ahmadi Religion of Peace and Light”; Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

³⁷ Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?” (27 Kasım 2024); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024); Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Willy Fautré, “SWEDEN: Persecution of the Ahmadi Religion of Peace and Light”.

³⁸ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

³⁹ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁴⁰ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁴¹ Bu buklet için bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Mahdi's Manifesto*.

⁴² “Algeria” (12 Haziran 2022); Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁴³ Gahramanov, “Ahmed el Hasan (a.s)'ın Biyografisi”; “Basra Şeytanı Adlı Bloga Cevap” (02 Nisan 2019); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

olarak tanımlamıştır. Bu fikrini desteklemek amacıyla bir din için gerekli olan temel şartları ve çeşitli ritüelleri de ihdas etmiştir. İbadet mekânı olarak cami yerine, eski Bizans ibadet mekânlarını anımsatan bir mabet tercih etmiş ve ismini “bazilika” olarak adlandırmıştır. Bu ibadet mekânının duvarlarında eski din kurucuları ve büyüklerinin, çeşitli felsefeci ve düşünürlerin resimleri yer almıştır.⁴⁴

Bir dinin alamet-i farikalarından olan temel şart, dine giriş için alternatif bir ritüel veya ifadedir. Abdullah Haşim, dine giriş ifadesi olarak İslam geleneğindeki kelime-i şehadetin farklı bir versiyonunu tercih etmiştir. Klasik İslam geleneğindeki şehadete, Şii geleneğe eklenen “Aliyyün Veliyullah” ifadesinin dışında ilave olarak Hasan el-Ahmed ve Abdullah Haşim’in mehdiliğine nispetle “el-Mehdi Huccetullah” ifadesi getirilerek ifade “Lailahe illallah Muhammedün Resulullah Aliyyün Veliyullah el-Mehdi Huccetullah”⁴⁵ şekline dönüşmüştür.

Ahmedi Barış ve Nur Dini alternatif bir kelime-i şehadet üretmek dışında İslam geleneğindeki yaygın bazı dini kullanımları da bu dinin temel kabullerine uygun olacak şekilde dönüştürmüştür. İslam geleneğinin yaygın pratiklerinden olan Hz. Peygamber’e salâtü selam ifadesinde gerçekleşen farklılaşma buna örnektir. Nitekim bu ifade “Allahumme salli ala Muhammed ve Âli Muhammed el-Eimme ve'l-Mehdiyyin ve Sellim Teslimen Kesira” şeklinde bir dönüşüme uğramıştır.⁴⁶ “Lebbeyk Allahümme Lebbeyk” ifadesi de “Lebbeyk Ya Ebâ Sâdık” şeklinde kullanılmaktadır.⁴⁷

Ahmedi Barış ve Nur Dini, bir dinin bilinmesinde önemli bir etkisi olan bağımsız bir sembol ihdasını da söz konusu etmiştir. Nitekim siyah zemin üzerine “Biat Allah’adır” yazılı bir bayrağı sembol olarak ilan etmiştir. Bu bayrak “Hakimiyetullah” olarak adlandırılmış olup⁴⁸ *Ahmedi Barış ve Nur Dini* merkezlerinde yer almakta ve bu dinin inananları tarafından oldukça önem verilmektedir.⁴⁹ Ayrıca “Rıda min Âli Muhammed” sözünü motto yaparak ortaya çıkan Abbasi ihtilalinin bayrağıyla oldukça benzerlik arz etmektedir. Abdullah Haşim’in kendisini Âli Muhammed’in kaimi olarak görmesi de bu fikirle bağlantısı olduğunu düşündürmektedir.⁵⁰

Her ne kadar *Ahmedi Barış ve Nur Dini* kurucusu Abdullah Haşim, yeni kurduğu dini her yönüyle bağımsız, ayrı bir din olarak tanımlamak için gereken bütün şekilsel şartları sağlamış olsa da *Ahmedi Barış ve Nur Dini*’nin, İslam’la özellikle Şii İslam’la olan derin bağları ve Şii’lerle hâlâ aktif olarak teolojik tartışmalarda bulunması⁵¹ ve henüz oldukça yeni olan kurumsallaşma süreçleri dikkate alındığında, bu hareketi, tam manasıyla bir din olarak görmek zordur. Ancak hem kendi ayrı din olma iddiaları hem de bir din için temel gerekliliklerden olan şartları sağlamalarından dolayı Yeni Dini Hareketler, binyılcı/mehdici bir yapı kapsamında akademik anlamda bağımsız bir din olarak tanımlamak daha doğru görünmektedir. Zira çağdaş Din Sosyolojisi’nin konu etmesiyle birlikte Yeni Dini Hareketler, 2000li yıllar gibi yakın bir geçmişten itibaren gündemde olmaya başlasalar da kendisini yeni din kabul eden tüm topluluklar, bağımsız bir din olarak tanımlanmaktadır.⁵²

3. *Ahmedi Barış ve Nur Dini*’nin Teolojik Yapısı

Ahmedi Barış ve Nur Dini’nin akidevi yapısı, semavi din ailesi üyesi olarak İslam’ın devamı fikri üzerinden inşa edilmektedir. Bu düşünce yapısında, önceki bütün din ve peygamberler kabul edilmekte ancak İslam’ın, Hıristiyanlığın ve Yahudiliğin zaman içerisinde tamamen bozulduğu ve Kur’an-ı Kerim dâhil bütün kutsal kitapların tahrif edildiği fikri yer almaktadır.

⁴⁴ Bu mekânda konuşma yapan Abdullah Haşim’in videosu için bk. “Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023” (Erişim 21 Mart 2025).

⁴⁵ “Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi”; “Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi’dir” (19 Mart 2025).

⁴⁶ “Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi’dir” (19 Mart 2025).

⁴⁷ “Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi’dir” (19 Mart 2025).

⁴⁸ *Yemani Ehli Beyt (as) Hadislerinde Yemani* (Ansarullah Production, 2015), 8, 66, 77.

⁴⁹ Türk *Ahmedi Barış ve Nur Dini* mensuplarının tuttuğu bayrak için bk. “photo_2024-03-06_17-44-54.jpg (1280×960)” (Erişim 14 Mart 2025).

⁵⁰ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*.

⁵¹ “Basra Şeytanı Adlı Bloga Cevap” (02 Nisan 2019); “Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi”.

⁵² Yeni dini hareketler hakkında yapılmış detaylı bir çalışma için bk. Hugh B. Urban, *New Age, Neopagan, and New Religious Movements Alternative Spirituality in Contemporary America* (California: University of California Press, 2015).

Bu yeni dinin, diğer dinlerin bozulmuş olmasından dolayı ortaya çıktığı ileri sürülmekte,⁵³ Hz. Peygamber'in soyundan, ahir zamanda gelecek mehdi eliyle kurulacağı önceden bildirilen tek evrensel din olduğuna ve üyelerinin Allah tarafından seçilmiş insanlardan oluştuğuna inanılmaktadır.⁵⁴

Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin inanç yapısı tetkik edildiğinde İslam, Hıristiyanlık ve Yahudiliğin itikadî esaslarından, ayrıca ezoterik ve gnostik fikirlerden etkilenecek şekilde ortaya çıkan eklektik ve senkretik bir yapısı olduğu görülecektir. Temel esaslarında İmâmîyye Şiası ile İsmâililiğin belirgin etkisi söz konusudur. Lakin binyılcı bir Yeni Dini Hareket olarak hemen bütün dinlerden ve felsefi akımlardan parçalar almak suretiyle her kesime hitap eden bir söyleme sahip olmasının sağlandığını ifade etmek mümkündür.

3.1. Ahmed el-Hasan'ın Mehdiliğini ve Abdullah Haşim'in Kaim Mehdiliğini İspat Çabası Üzerinden Bir Din İnşası

Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin temel akidevî esasları iki husus üzerinden inşa edilmiştir: Birincisi, İmâmîyye Şiası'nda gaybete girdiğine inanılan 12. imamın elçisi ve vasisi olduğu kabul edilen Ahmed el-Hasan'ın hem mehdi hem de yedinci ve son ahiti yapacak olan mehdinin çıkışına yardımcı olacak yemame karakteri olarak gaybetten çıkmış olduğudur. İkincisi ise Abdullah Haşim'in kaim-mehdi olduğu düşüncesidir.⁵⁵ Diğer bütün dini esaslar bu temel inançlarını destekleyecek şekilde sistematize edilmiştir.⁵⁶

Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim'in mehdiliklerini temellendirmesi, Hz. Peygamber'in var olduğu iddia edilen vasiyetine dayanmaktadır. Bu vasiyette on iki imamın ve ahir zamanda gelecek on iki mehdinin⁵⁷ söz konusu edildiği ve Ahmed el-Hasan'ın gaib imam Muhammed'in manevi oğlu olarak birinci mehdi; Abdullah Haşim'in ise Ahmed el-Hasan'ın oğlu, mehdilerin ikincisi kaim-mehdi olduğuna inanılmaktadır.⁵⁸ Abdullah Haşim'in iddialarına göre kendi kaim-mehdiliğinde güçlü bir "mesihi" yön mevcuttur. Nitekim kendisinden önce yemame figürü olarak gelen Mehdi Ahmed el-Hasan, onun için dünyayı hazırlamıştır. Kaim-mehdiliği,⁵⁹ Tanrı'nın bütün dinleri birleştirmek amacıyla insanlığa gönderdiği, sonsuza dek geçerli olacak en güçlü kutsal anlaşmadır. Hatta şahsi kimliği bu güçlü anlaşmanın da üzerinde olup ondan sonra gelecek mehdiler ona verilen bu anlaşma ile insanlığa hitap edeceklerdir.⁶⁰

Abdullah Haşim, Ahmed el-Hasan'ın yemame figürü olarak mehdiliğini ve kendi kaim-mehdiliğini⁶¹ temellendirirken iki ana referansa dayanmaktadır. Bunlardan ilki, Şii

⁵³ "ÖZEL HABER | Türkiye'den Avrupa'ya geçmeye çalışan 104 Ahmedî"; Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024).

⁵⁴ Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025).

⁵⁵ Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi"; "Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi'dir" (19 Mart 2025); Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 226-227, 776, 796-798.

⁵⁶ "Elçi Neden Kanunun Üzerindedir?" (17 Mart 2025); Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

⁵⁷ Hz. Ali'nin, İslam tarihine Kırtas Hadisesi olarak geçen olayda Hz. Peygamber'den vasiyetini aldığı iddia edilmektedir. Bu konu hakkında bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*; Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 33-36; "Hakkımızda"; Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025); Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi"; Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024).

⁵⁸ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 226-227, 776, 796-798; "Elçi Neden Kanunun Üzerindedir?" (17 Mart 2025); Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi". Bu yeni mehdilik tasavvuru, Fatîmî İsmâilîlerin yedinci imamdan sonra mehdiliğe bakışlarını tevîl etmeleriyle paralellik arz etmektedir. Benzer bir tevîl de yine Bahâilikte söz konusu olmuştur.

⁵⁹ Mehdilik iddialarını temellendirmesi hakkındaki Türkçe kaynaklar için bk. "Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi"; Gahramanov, "Ahmed el Hasan (a.s)'in Biyografisi".

⁶⁰ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 141-177; Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 40; Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025); Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024); "About Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light" (Erişim 24 Mart 2025); "Elçi Neden Kanunun Üzerindedir?" (17 Mart 2025).

⁶¹ *Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin*, Ahmed el-Hasan ile Abdullah Haşim'in dini misyonları ile ilgili İmâmî Şii geleneğin kendisinden de farklı kalan değerlendirmeleri söz konusudur. Geleneksel Şii düşüncede, kaimin mehdiden önce adaleti sağlamak için geleceğine inanılmaktadır. Ancak bu yeni dine Ahmed el-Hasan mehdi olarak kabul edildiği için kaim ile yeri değiştirilerek sunulmuştur. Nitekim insanlık için son rehber

kaynaklarda Ca'fer es-Sâdık başta olmak üzere imamlara nispet ettiği, ancak farklı şekillerde yorumladığı rivayetlerdir. Bu rivayetlerde genellikle mehdinin zuhurunda yaşanacak olan çeşitli liderlerin ölmesi gibi deliller ve muhaliflerinin başına geleceklerden verilen örnekler yer almaktadır. Diğer referans ise aldığı ileri sürdüğü vahiydir. Kendisine Allah tarafından rüyalar aracılığıyla iletildiğini ileri sürdüğü vahiylerden birisinde Allah tarafından 11. İmam Hasan Askeri ile defaten görüşürüldüğünü ve görüşmelerinden birinde onun kendisini oğlu olarak ilan ettiğini ve bunun mehdiliği için en büyük delillerden olduğunu ileri sürmektedir. Bu iki argümanın dışında ayrıca o, mehdiliğinin Allah tarafından mehdi olarak görevlendirilen Ahmed el-Hasan tarafından verildiği iddiasını da delil olarak sunmaktadır.⁶²

Abdullah Haşim'in kaim-mehdiliği konusunda güçlü, sert bir duruşu ve özgüveni söz konusudur. Özellikle bu durum "Beyan Hutbesi"⁶³ olarak adlandırılan, dinleyicilere tedirginlik hissettiren hutbesinde belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Haşim'e göre, Hz. Peygamber vasiyetinde kendisini açıkça adlandırmıştır. Zuhuru ile ahir zamanda sadıklara önderlik edecek lidere yönelik gaybî bilginin gerçekleştiğini iddia etmektedir. Günümüzdeki bütün Şii ve Sünnî dini otoritelerin hükmünün kalmadığını, Allah tarafından atanmış yegâne otoriteler Ahmed el-Hasan'ın mehdi ve kaim-mehdi olarak kendi otoritesinin geçerli olduğunu savunmaktadır.⁶⁴

Abdullah Haşim'in kaim-mehdiliğini ispat ederken ileri sürdüğü bir başka kavram ise "kazanılmış masumiyet" fikridir.⁶⁵ O, insanlığı Allah'a davet eden kişinin hem güvenilirlik hem de doğru bilginin yayılabilmesi için masum olması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşünü, Şia'daki imamların ismet sıfatını temellendirirken kullanılan delillere benzer argümanlar üzerine kurgulamaktadır.⁶⁶ Bununla birlikte Şia'dakinden farklı olarak doğuştan değil, sonradan elde edilen bir masumiyet düşüncesi olması nedeniyle düşüncesini, "kazanılmış masumiyet" şeklinde adlandırmaktadır.

3.2. Modern Çağın Retoriğiyle Yeni Bir Kutsal Metin İnşası: *The Goal of the Wise – Bilgenin Amacı*

Abdullah Haşim 2015 senesinde "kaim-mehdilik" iddiasında bulunduktan sonra 2022 yılında kendisinin Tanrı tarafından bütün dinleri tek bir din altında birleştirecek olan yeni bir din ile gönderildiğini iddia etmiştir. Aslında ilk peygamberden itibaren insanoğluna Tanrı tarafından verilen mesajın her zaman aynı olduğunu ancak Kur'an-ı Kerim dâhil bütün ilahi kitapların muharref olmasından dolayı Tanrı'nın Ahmed el-Hasan aracılığıyla kendisine yeni bir kutsal kitap gönderdiğini ve bu kitaba inanmanın dinin temel esaslardan biri olduğunu ifade etmiştir.⁶⁷ Hıristiyan gelenekteki "yeni haber/müjde" anlamında İncil için kullanılan "gospel" ifadesini içeren kitabı, *The Goal of the Wise The Gospel of the Riser of the Family of Mohammed*⁶⁸ ismiyle İngilizce olarak ilan etmiştir. Eser, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*⁶⁹ ismiyle Türkçeye de çevrilmiştir.

Bilgenin Gayesi, Hıristiyanlık, Yahudilik, İmâmiyye Şiası, İsmâililik, gnostik gelenekler ve Batı ezoterizmi, Yunan felsefesi, çeşitli mitolojik kaynaklar gibi dini ve düşünce geleneklerini birleştirerek eski metinleri yeni bir kültürel perspektifle sunmaktadır. Eser, Abdullah Haşim'im kaim-mehdilik iddiası çerçevesinde yedinci ahit, tenasüh, ilahi adalet devleti gibi temel inanç esaslarını ana hatlarıyla belirlemektedir.⁷⁰

Bilgenin Gayesi isimli eser geniş bir konu yelpazesine sahip olup içeriğinde semavi dinlere

mahiyetiyle Abdullah Haşim'in "Al-i Muhammed'in Kaimi" ortaya çıktığına inanılmaktadır. Konu hakkında bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 604-606.

⁶² Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 482-484; "Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi"; "Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi'dir" (19 Mart 2025).

⁶³ "Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023".

⁶⁴ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 604-606; Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 38-39; "Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi".

⁶⁵ Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024).

⁶⁶ Şia'da imamların masumiyeti ile ilgili argümanlar için bk. Bozan, *İmamiyye Şiasının İmamet Tasavvuru*, 113-125.

⁶⁷ Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025).

⁶⁸ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*. Başka birçok dile daha çevrilmiştir. Farklı dillerdeki çeviriler için bk. "Our Gospel – The Ahmadi Religion of Peace and Light" (Erişim 27 Mart 2025).

⁶⁹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*.

⁷⁰ Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025).

ait kutsal kitaplarda geçen bilgilere dayanarak Hz. Adem’le başlayıp Hz. Peygamber’le nihayete eren nebevi tarih bir yönüyle özetlenmektedir. Ayrıca Platon, Aristo, Pisagor gibi felsefecilerin fikirleri, uzay, uzayda yaşam, uzaydaki hayat ve insan dışı varlıklar gibi farklı başlıklar konu edilmektedir. Eserin bina edildiği temel düşünce, Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim’in mehdiliğini ispatlama üzerinedir. Bunun için öncelikle Ahmed el-Hasan’ın “yemame” figürü olarak dünyayı mehdiye hazırlayıcı konumu uzun bir şekilde tartışılmaktadır. Sonrasında Abdullah Haşim’in son ve en büyük ahdin sahibi sıfatıyla kaim-mehdi olduğu, Şia’dan bazı rivayetlere başvurularak temellendirilmeye çalışılmaktadır. Bunların dışında eserin büyük çoğunluğu, Abdullah Haşim’in gaybette olduğuna inanılan 12. imamla ve Ahmed el-Hasan’la yaptığını iddia ettiği konuşmalarını doğrudan aktardığı uzun pasajlara dayanmaktadır. Şii literatürdeki Allah tarafından tayin edilmiş, yerde gökte her şeyi bilen bir imam düşüncesi, eserin başından sonuna görülmektedir.⁷¹

3.2.1. İnanç Esasları

Ahmedî Barış ve Nur Dini’nin inanç esaslarının merkezinde Ahmed el-Hasan’ın mehdiliği ve Abdullah Haşim’in kaim-mehdiliği yer almaktadır. Ancak özellikle vurgu, Abdullah Haşim’in kaim mehdiliğindedir. Onun kaim mehdiliği, tespit edebildiğimiz kadarıyla Yedi İlahi Ahit, tenasüh, İlahi Adalet Devleti anlayışına dayanan üç temel inanç esası üzerinden inşa edilmektedir. Bu çerçevede, söz konusu inanç sisteminin anlaşılmasında merkezi role sahip bu inanç esaslarının akidevi içerikleri ve kaim mehdilik kavramıyla ilişkileri detaylı biçimde incelenmelidir.

3.2.1.1. Yedi İlahi Ahit

Ahmedî Barış ve Nur Dini’nin inanç yapısı, Allah’ın insanoğlu ile yapmış olduğuna inanılan Yedi İlahi Ahit’e dayanmaktadır. Bu ahitlerin her birinin insanoğlunun dünyada adil ve müreffeh şekilde yaşayabilmesi için yapıldığı kabul edilmektedir. Ancak insanoğlunun bu ahitlere uymaması Allah ile insan arasındaki anlaşmanın bozulmasına neden olmuş ve yeni bir nebi aracılığıyla bu ahitlerin yenilenmesini zorunlu kılmıştır. Bu sebeple de her seferinde yeni bir nebi gönderilmiştir. Allah tarafından görevlendirilmiş altı peygamber, Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim bu ahitlerle ilişkilendirilmiştir.⁷²

İsmâîlilerin yedi devirli tarih anlayışıyla paralellik taşıyan Yedi İlahi Ahit inancına göre,⁷³ Allah ile insan arasındaki ilk anlaşma, insanoğluna ilahi düzeni ve mülkün asıl sahibine itaati öğreten Hz. Adem ile kurulmuştur. İnsanoğlu, Hz. Adem’in getirdiği öğretilerden uzaklaşınca Allah, Hz. Nuh’u ona itaati yeniden öğretecek anlaşma ile göndermiştir. Hz. İbrahim ile birlikte vahdaniyeti ve ilahi hâkimiyeti vurgulayan yeni bir dönem başlamıştır. Hz. Musa, getirdiği on emir aracılığı ile İsrailoğulları’na ilahi emirleri anlatmıştır. Hz. İsa’nın mesajı ile sevgi ve yenilenmeye dayalı bir manevi dönüşüm gerçekleştirilse de onun öğretileri tahrif edilmiştir. Hz. Muhammed’le ise ahir dönemden önceki son anlaşma yapılmıştır. Ancak ondan sonra Allah tarafından atanmış halefleri olan imamlar reddedildiği için bu durum insanoğlunun ilahi rehberlikten uzaklaşmasına neden olmuştur.⁷⁴ Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim aracılığı ile gönderilen ancak Abdullah Haşim tarafından ilan edilen *Ahmedî Barış ve Nur Dini* çatısı altındaki yedinci ve son anlaşmanın ise ahir zamanda imânî hakikatleri yeniden kazandıracak, bütün peygamberlerin çabasının ve ilahi iradenin en yüksek noktası olacak, bütün dinleri birleştirecek olan tanrısal devlete işaret eden “İlahi Adalet Devleti” idealini gerçekleştireceğine inanılmaktadır.⁷⁵

⁷¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*; Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁷² Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 13-141; Gahramanov, “Ahmed el Hasan (a.s)’ın Biyografisi”.

⁷³ *Ahmedî Barış ve Nur Dini*’nin insanoğlu ile Tanrı arasındaki ilişkiyi yedi ahit üzerinden temellendirmesi İsmâîli gelenek ile ortak özelliklere sahiptir. İsmâîlilerin yedi devirli tarih anlayışında da benzer bir anlatım söz konusudur. Zaman içerisinde yaşanan her bozulmada, Tanrı’nın insanoğlunu düzeltmesi için yeni bir samit ve natık gönderdiğine inanılmakta ve zaman yeniden başlatılmaktadır. Şu an içerisinde bulunduğumuz yedinci ve son zaman olup Tanrı’yla insan arasındaki son ilahi rehberliğin hâkimiyetini ifade etmektedir. İsmâîlilikteki döngüsel zaman için bk. Muzaffer Tan, “Tarihin sonu: İsmâîli Döngüsel Tarih Anlayışı”, *Religion* (CANAS: Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ankara, 2007), 625-634.

⁷⁴ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 13-141.

⁷⁵ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 141-177; Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 40; Sarah, “Factsheet: the Ahmadi

3.2.1.2. Tenasüh ve Dünya Hayatında Peygamberlerin ve İmamların Enkarnasyonu

Ahmedi Barış ve Nur Dini, İmâmiyye Şiası'nın bünyesinden neşvünema bulmuş olsa da inanç yapısında Bâtınî düşüncesinin etkisi görülür. Bâtınî gelenekteki tenasüh⁷⁶ algısına benzeyen bir inanç yapıları mevcut olmakla birlikte bu konuya bakışları oldukça karışık bir görünüm arz etmektedir.⁷⁷

Tenasüh algılarında her ikisini de kabul ettikleri, iki farklı değerlendirmeleri vardır: Birinci yaklaşımda, klasik bir bakış açısıyla öldükten sonra ruhsal arınma gerçekleşene kadar farklı bedenlerde dünyaya gelmenin gerekliliğine dairdir. Bu noktada Ca'fer es-Sâdık'a nispet ettikleri şekliyle insanların, yapıp ettiklerinin karşılığı olarak sadece insan değil, hayvan, bitki, kaya, taş gibi çeşitli farklı formlarda da yeniden dünyaya gelebileceğini ifade etmektedirler.⁷⁸

Tenasühe bakışlarındaki klasik yaklaşımdan farklı kalan diğer yorum biçimleri ise ruh göçünün yaşam içerisinde de gerçekleşebilecek bir olgu olduğunun kabul edilmesidir. Kişilerin yapıp ettiklerinin neticesinde daha yaşamları sürerken, ruhlarını kaybedebilecekleri, kötü ruha sahip olabilecekleri veya iyi bir ruhla ödüllendirilebileceklerine inanılmaktadır. Bu yaklaşımda, Ahmed el-Hasan ve Abdullah Haşim'in Şiî imamlardan farklı olarak doğuştan değil sonradan Allah tarafından görevlendirildikleri düşüncesini ispatlama çabasının etkisi olduğu düşünülmektedir.⁷⁹ Nitekim ilginç ve karışık bir temellendirme ile imamların tenasüh yoluyla görev yaptıkları ve 12 imamın aslı itibari ile Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in enkarnasyonu oldukları iddia edilmektedir. Buna göre bazı ulû'l-azm peygamberlerin ve imamların geçmişte bilinen yaşamlarından başka şekillerde birden çok defa dünyaya geldikleri kabul edilmektedir.⁸⁰

İmâmiyye Şiası tarafından beklenen mehdinin gaybetten dönüşünün de yine bir tenasüh aracılığıyla gerçekleştiği düşünülmektedir. Zira Ahmed el-Hasan'ın, 12. İmam Mehdi'nin oğlu ve elçisi, Hz. Hüseyin'in enkarnasyonu olarak yemame figürüyle birinci mehdi olarak dünyaya geldiği ve Hz. Hüseyin'in ruh özdeşi olduğu iddia edilmektedir.⁸¹ Abdullah Haşim'in ise Hz. Yusuf'un enkarnesi olduğu ve babası İmam Hüseyin'in kopyası şeklinde kaim-mehdi olarak geldiği ileri sürülmektedir.⁸² Bu fikirler, "ruh ailesi" kavramı üzerinden temellendirilmektedir. Buna göre, aralarında maddi soy bağı olmayan kişilerin yapıp ettikleri neticesinde zamana geldiğinde ilgili soyla, manevi bir soy bağı üzerinden ruhani olarak bağlanıp yeniden dünyaya gelebileceğine inanılmaktadır.⁸³

Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025); Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024); "About Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light". İlahi Adalet Devleti isimli site için bk. Muhammad, "Who Is Abdullah Hashem?" (27 Kasım 2024).

⁷⁶ *Ahmedi Barış ve Nur Din*'nin kutsal kitabı olan *Bilgenin Gayesi* isimli eserde tenasüh meselesi, reenkarasyon, ruh göçü gibi ayrı kavramlar üzerinden tek tek açıklamıştır. Bu kavramlar için eserden doğrudan aktarılan "Reenkarasyon: Ruhun yeni bir insan bedeninde yeniden doğuşu. Ruh göçü: Ruhun ölümle veya ölüm olmaksızın bir insan vücudundan, doğum sürecini geçirmeden, halihazırda yaşayan başka bir insana göçü. Mesh: İnsan ruhunun bir hayvan olarak yeniden doğuşu. Resh: İnsan ruhunun insandan kaya veya taş gibi cansız bir nesneye göç etmesi. Fesh: İnsan ruhunun bir insandan bir bitki veya ağaca göç etmesi." bu bilgilerin dışında diğer bilgiler için de bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 140-154.

⁷⁷ *The Goal of the Wise* isimli eserde, tenasüh ve ruh göçünün ayrı birer başlık olarak ilgilendiği bölümler için bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *The Goal of the Wise*, 140-154.

⁷⁸ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 196-197, 208-217.

⁷⁹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 196-197, 208-217.

⁸⁰ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 139-140, 196-197, 208-217, 226-229. *Bilgenin Gayesi* isimli esere göre, Hz. Muhammed'in enkarnasyonları: Nebi Muhammed, Muhammed Bakır, Muhammed Cevad, Muhammed Mehdi (gaib olduğuna inanılan 12. imam) Hz. Ali'nin enkarnasyonları: Ali bin Ebu Talip, Ali Zeynel Abidin, Ali Rıza, Ali Hadi; Hz. Hüseyin'in enkarnasyonları: Hüseyin bin Ali, Musa Kâzım, Ahmed El-Hasan şeklindedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 225-226.

⁸¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 226; "About Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light". Peygamberlerin ve imamların İmam Mehdi'ye, ikinci gelişinde zafer kazandırmak amacıyla onun misyonunu desteklemek için geldiğine inanılmaktadır. "About Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light".

⁸² Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 226.

⁸³ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 223-224, 229; Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025). Hatta bu yüzden aynı kaynakta Ahmed el-Hasan için bir soy ağacı şeması bile çıkarılmıştır.

Ahmedi Barış ve Nur Dini'nin tenasüh anlayışında Gulat Şii fırkalardan Nusayrî geleneğin izlerini de görmek mümkündür. Nitekim bu gelenekle benzer şekilde gökteki yıldızların aslında insanlar olduğu ve yıldızların her birinin yeryüzündeki belirli kişilerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kaim-mehdi Mars gezegeni ile şeytan ise Sirius gezegeni ile ilişkilendirilmektedir.⁸⁴

Ahmedi Barış ve Nur Dini, tenasüh inançları çerçevesinde kendisine has bir cennet ve cehennem algısına sahiptir ve hem tenasüh hem de açık bir şekilde ahiret inancının mevcut olduğu bir yaklaşım söz konusudur. Bu düşünceye göre, insanların öldüklerinde ruhlarının "samarat" adı verilen bir yerde kaldığı,⁸⁵ burada anılarının temizlenip bir sonraki hayatları için hazırlık yapıldığı kabul edilmektedir. Bu kişilerin söz konusu temizlik süreci içerisinde kendileri için bir öz yargılama gerçekleştirdikleri ileri sürülmektedir. Bu öz yargılama sonrasında ise önceki hayatlarında hak ettiklerinin karşılığı olarak tekrar dünyaya gönderilmektedirler. Dünyaya yeniden gelmelerine ise "vefat" veya "küçük ölüm" denmektedir. Kişilerin enkarnasyon süreçlerini bitirdikten sonra artık "büyük ölüm" veya "mevt"i deneyimleyecekleri bir dönem başlamakta ve sahip oldukları tüm enkarnasyonlar üzerinden nihai yargılanacakları ahiret gününe ve cennet veya cehenneme gidecekleri sona ulaşmaktadırlar.⁸⁶ Bir taraftan açık bir şekilde tenasühü diğer taraftan ahireti kabul etmeleri nedeniyle ölüm sonrasında dair bu algıları ile Gulat Şii fırkalarda silikleşen ahiret fikrinden farklılaşmaktadırlar.

Ahmedi Barış ve Nur Dini'nin tenasüh düşüncesine farklı yaklaşımlarında Ahmed el-Hasan'ın mehdiliğini ve Abdullah Haşim'in kaim-mehdiliğini temellendirebilme amacının etkili olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan bu dinin oldukça yeni bir inanç sistemi olması ve araştırmacıların, bilgileri alternatif kaynaklardan teyit etmede zorluk yaşamaları belli bir zaman geçtikten sonra bağımsız, yeni çalışmaları gerekli kılmaktadır.⁸⁷

3.2.1.3. İlahi Adalet Devleti

Ahmedi Barış ve Nur Dini'nin diğer bir dini esası İlahi Adalet Devleti düşüncesidir. Bu düşüncede, mehdiçi hareketlerin hemen hepsinde söz konusu olan "milenyumcu/binyılcı" bir dini gelenek benimsenmektedir. Tanrısal krallığın kurulduğu, insanların adalet ve barış içerisinde yaşadıkları ideal bir tarih kurgusu inşa edilmektedir. Bu inşanın merkezinde de yine Allah tarafından kaim-mehdi olarak atandığı iddia edilen Abdullah Haşim yer almaktadır.⁸⁸

Ahmedi Barış ve Nur Dini mensuplarına göre, yeni İlahi Adalet Devleti'nin temeli sayılabilecek bir prototip sistem, Abdullah Haşim tarafından İngiltere Manchester'da kurulmuştur.⁸⁹ İleride tanrısal devlete dönüşecek bu küçük çaplı yeni sistem, başlangıçta bütün dünyayı kapsamayacak ancak art arda gelen toplam on iki mehdi aracılığıyla genişletilecektir. İlahi Adalet Devleti'nde insanlar barış içerisinde yaşayacaklardır.⁹⁰

Ahmedi Barış ve Nur Dini'ne göre İlahi Adalet Devleti'nin inşasında insanların da sorumlulukları vardır. Nitekim dini otoritenin sahibi olan Kaim'e malları ve canları ile biat etmenin ve İlahi Adalet Devleti'nin tam olarak kurulması için temel ihtiyaçlar dışında kalan bütün maddi varlıkların adanması gerektiği kabul edilmektedir.⁹¹ Bu doğrultuda, İngiltere Manchester'daki merkezlerinde, bu din bağlarının ihtiyaçları dışında kalan para ve mallarını İlahi Adalet Devleti'nin yayılması için Abdullah Haşim'e bağışladıkları bir sistem uygulanmaktadır.⁹²

Abdullah Haşim, Allah tarafından görevlendirilerek kurduğunu iddia ettiği İlahi Adalet

⁸⁴ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 189-193; Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024).

⁸⁵ Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024).

⁸⁶ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 283, 322.

⁸⁷ Bu bilgilerin daha detaylı şekilde incelenip ortaya konulabilmesi için belli bir zaman geçmesi ve bu topluluğun detaylı şekilde incelenmesi gerekmektedir.

⁸⁸ Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025).

⁸⁹ Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025).

⁹⁰ Introvigne vd., "Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP" (28 Haziran 2024); "Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023".

⁹¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 604-606; Introvigne - Kotkowska, "The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction", 38-39.

⁹² Sarah, "Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light" (21 Mart 2025). İlahi Adalet Devleti için bk. "The Divine Just State" (Erişim 12 Mart 2025).

Devleti'ni insanların dâhil olduğu bütün yönetim sistemlerini reddeden bir yaklaşım üzerine bina etmektedir. Geçerli olan tek otoriteyi “Vilayetullah” kavramı aracılığıyla açıklamaktadır. Dini ve siyasi alanda lider atama yetkisinin ilahi seçim ilkesi çerçevesince sadece Allah'a ait olduğunu savunmaktadır. Bu çerçevede Şia'daki ayetullahlık veya dini liderlik makamlarını tamamen reddetmektedir. Humeyni'nin “velâyet-i fakih” düşüncesine kadar dini liderlik ile dünyevi liderliğin, imamlar tarafından bir arada kullanılması gereken bir yetki olarak değerlendirilen ve mehdi tarafından kurulacak devlet fikrine dayanan İmâmiyye Şiası'nın görüşlerini yeniden uygulamaya geçirmektedir.⁹³

Abdullah Haşim, İlahi Adalet Devleti'nin önce dünyanın belirli bir bölgesinde gelişeceğini sonra zaman içerisinde yayılacağını savunmaktadır. Bu yeni devletin yükseleceği önemli merkezlerin Irak, Mısır, Türkiye ve İsveç olduğunu iddia etmektedir. Ona göre İlahi Adalet Devleti'nin dili, günümüzde iletişimin en kolay dil olduğu İngilizce olacaktır. Yeni kurulan İlahi Adalet Devleti gelişirken Batı tipi demokrasilere de karşı olmayacaktır.⁹⁴

3.2.2. Dinî Ritüeller ve Pratikler

Her dinde olduğu gibi *Ahmedi Barış ve Nur Dini*'nde de ibadet ve ritüeller önemli yer tutmaktadır. Bunların bir kısmı bu dine özgü iken bir kısmı başta İslam olmak üzere çeşitli din ve kültürlerden devşirilmiştir. Ayrıca İslami ibadet ve uygulamaların farklı biçimde ele alındıkları da izlenmektedir. Bu dinin mensuplarının dini pratikleri, hem bireysel hem de cemaat şeklinde dua ve meditasyonlardan oluşmaktadır. Ayrıca vaazlarda veya bireysel olarak kutsal kitapları olan *Bilgelerin Hedefi*'ni okuma, dinleme ve bu inancı başkalarına tebliğ etme, önemli bir dini sorumluluk olarak görülmektedir.⁹⁵

Abdullah Haşim, Allah'ın kendisiyle yedinci ve son ahdi yaptığı iddiasıyla birlikte “nesh” ve “yeniden inşa” yetkisinin de kendisine verildiğini ileri sürmüştür. Ahmed el-Hasan'a nispet edilen görüşler çerçevesinde, artık “eski” dini ve kültürel âdet ve uygulamaların tamamen yıkılıp yeni versiyonlarının ikame edilmesi gerektiğini savunmuştur.⁹⁶ Modern dönem insanına hitap eden “ılımlı” bir dini söylem biçimi çerçevesinde, bazı yerleşik İslami uygulamalar hakkında İslam geleneğinden tamamen farklı yorum biçimleri geliştirmiş ve pek çok yerleşik inanç, ibadet ve muamele farklı şekilde yorumlamıştır. İslami pratiklerin büyük çoğunluğunun altıncı ahit için geçerli olduğu ancak yedinci ahitte geçerliliklerini yitirdiklerini iddia etmiştir.⁹⁷

Ahmedi Barış ve Nur Dini'nin İslam geleneğinden tamamen ayrıştığı en belirgin nokta, Kanadalı araştırmacı Dan Gibson tarafından ortaya atılan Kabe'nin Mekke'de değil, Ürdün Petra'da yer aldığına yönelik iddiasını devam ettirmesidir.⁹⁸ Bu yeni dinin kurucusu Abdullah Haşim, Hz. İbrahim'in Mekke'deki Kabe'yi inşa değil, imar ettiğini, Mekke'deki Kabe'nin Kureş'in Kabe'si olduğunu, Hz. Peygamber'in tavaf ettiği Kabe'nin yıkıldığını ileri sürmektedir. Bundan dolayı bilimsel açıklamalar da dikkate alındığında Kabe'nin Petra'da olması gerektiğini savunmaktadır.⁹⁹

Kabe'nin yeri olarak alternatif mekan inşa etmek dışında hac ibadetine de bir dönüşüm göze çarpmaktadır. Modern dönemde gerçekleştirilen haccın, Suudi ailesi tarafından tarihi olayların çarpıtılması neticesinde ortaya çıktığı iddia edilmektedir. Hac ibadetine, insanların Allah ile samimi ve içten bağlarını korudukları müddetçe gerçekleştirebilecekleri manevi bir ibadet olduğuna ve hac ibadeti için harcanacak paranın yoksullara dağıtılmasının faziletine vurgu yapılmaktadır.¹⁰⁰ Bu fikirlerine rağmen *Ahmedi Barış ve Nur Dini*, hac ibadeti yerine müntesiplerinin İngiltere'de bir araya geldikleri hem dini konuşmaların yapıldığı hem de kimliğin devamlılığın sağlandığı, Yeni Dini Hareketlerin sıklıkla başvurduğu bir metot olan yıllık

⁹³ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 617, 636, 646; “ÖZEL HABER | Türkiye'den Avrupa'ya geçmeye çalışan 104 Ahmedi”; “Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023”.

⁹⁴ Introigne vd., “Ahmedi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024); Sarah, “Factsheet: the Ahmedi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁹⁵ Sarah, “Factsheet: the Ahmedi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

⁹⁶ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 167.

⁹⁷ “Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023”; Sarah, “Factsheet: the Ahmedi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Introigne vd., “Ahmedi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

⁹⁸ “ÖZEL HABER | Türkiye'den Avrupa'ya geçmeye çalışan 104 Ahmedi”; “İlginç İddia: Müslümanların Kutsal Şehri Mekke Değil de Hiç Tahmin Etmediğimiz Bir Yer Olabilir mi?” (Erişim 19 Mart 2025).

⁹⁹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 163, 431-433, 797.

¹⁰⁰ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*, 162-163.

toplantılar düzenleyerek hacca alternatif bir organizasyon üretmiştir.

İslam geleneğinden tamamen farklı kaldıkları bir diğer nokta da Ramazan orucunu kabul ederken Ay takvimini değil, Güneş takvimini esas almaları ve Ramazan ayını sabit şekilde Aralık ayı olarak kabul etmeleridir.¹⁰¹ Bâtını fırkalarda görülen ibadetlerde dönüşümlere benzer şekilde İslam geleneğine göre farklı kaldıkları bir başka nokta, namaz ibadetidir. Namazı, peygamberlere ve imamlara kendi zamanlarında secde etmek şeklinde yorumlayıp bu secdeyi kalbin secdesi şeklinde görmekte ve namazı “dua” olarak değerlendirmektedirler. Beş vakit namazın her bir vaktini ise bir imam-mehdinin velâyetini tanımak ve kabul etmek ile ilişkilendirmektedirler.¹⁰²

Ahmedî Barış ve Nur Dini, bazı İslami uygulamalarda da farklı yaklaşımlar benimsemiştir. Bunlardan ilki başörtüsüdür. Bu yeni inanç sisteminde başörtüsünün farz olmadığı ve iffetle bir ilgisinin bulunmadığı ifade edilmekte, başörtüsünün sadece bir sünnet olarak görülmesi gerektiği iddia edilmektedir.¹⁰³

Ahmedî Barış ve Nur Dini tarafından konu edilen bir diğer modern dönem tartışması da içkinin haramlığı konusudur. İçki meselesinde, insanın çevresine zarar vermeyecek derecede içki içmesine müsaade edilmektedir. Buna delil olarak ise ahirette içki ikram edileceğinin kaynaklarda geçtiği belirtilerek necis olan bir şeyin ikram edilmesinin Allah tarafından mümkün olamayacağı, bu sebeple bu dünyada yasaklamanın da sadece aşırı içip çevreye zarar vermeyele ilişkili olduğu ileri sürülmektedir.¹⁰⁴ İslam geleneğine göre farklı yaklaşımda buldukları bir başka görüşleri ise eşcinsellik meselesine bakışlarıdır. Eşcinselliği doğrudan desteklemeseler de eşcinsel bireylere yönelik kınamalara ve gösterilen hoşnutsuzluklara karşı oldukça tepkilidirler ki bu dinin eşcinsel müntesipleri de bulunmaktadır.¹⁰⁵

Ahmedî Barış ve Nur Dini, modern dönem insanına hitap eden bir dini yapıya sahip olduğu için sadece İslam geleneğinden farklılaştığı yönleri değil, İslam geleneğinde pek de konu edilmeyen, modern dönem tartışmalarını da gündemine almıştır. Nitekim bu yeni dinde, uzaylılar meselesi, kutsal kitap kabul edilen *Bilgenin Gayesi* isimli eserde “Uzaylılar ve Uzaylı Yaşam” başlığı altında genişçe tartışılmıştır. Bu bölümde başka gezegenlerde yaşamın imkanı, uzaylıların mahiyeti hakkında bilgi verilmiştir. İslam geleneğinde ismi sıkça konu edilen Zülkarneyn Peygamber’in uzaktaki bir ışık yılı gezegenine ordusuyla seyahat ettiği, imam ve peygamberlerin başka gezegendekiler için de gönderildikleri, Abdullah el-Haşim’in yedinci ahdin sahibi olarak uzaylı varlıklarla da bu yeni dini tebliğ etmek için görüştüğü ileri sürülmüştür.¹⁰⁶ Bu tür ilginç yorumların ve dinî hükümlerin çağa göre yeniden ele alınıp yorumlanmasının izdüşümleriyle İslam geleneğinde de karşılaşmak mümkündür. Nitekim Karmatiler’in birçok ibadet ve muamelatı bâtinî şekilde yorumlaması ya da tamamen nesh etmesi bu yaklaşımın geçmişten bir tezahürüdür. Aynı şekilde Bâbilik ve onun devamı olan Bahâiliğin dinin hükümlerini evrensel ahlak ve bireysel özgürlükler bağlamında yeniden yorumlayarak İslam’dan tamamen ayrılması ise benzer yaklaşımın bir başka örneğidir. Bu yönüyle Ahmedî

¹⁰¹ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 165-166.

¹⁰² Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 127, 167-169. *Bilgenin Gayesi* isimli eserde namazla ilgili “İmam Ahmed El-Hasan (minhusselam) buyurdu ki: “Namaz; Nebilerin, Resullerin ve İmamların zamanında onlara olan secde amelidir ve bu, kalbin secdesidir, ayrıca namaz duadır. Adem’in zamanından Muhammed’e (hepsine salat-u selam olsun) kadar olan tüm dinler kendi dualarının bir parçası olarak secde ettiler.” şeklinde ifadeler yer almaktadır. Bilgiler için bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 127.

¹⁰³ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 166-167; “Ahmedî Barış ve Nur Dini arolp.turkey” (Erişim 15 Mart 2025); “ÖZEL HABER | Türkiye’den Avrupa’ya geçmeye çalışan 104 Ahmedî”; Willy Fautré, “JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion”.

¹⁰⁴ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 171-175. Ancak domuz etine yönelik kısıtlama hala devam etmektedir. Konu hakkında bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 439, 443.

¹⁰⁵ Contributor, “Factsheet: The Ahmadi Religion of Peace and Light”, *Religion Media Centre* (blog), 05 Şubat 2025; “A Message to the LGBTQ+ from the Qaim Aba al-Sadiq Abdullah Hashem”, haz. The Ahmadi Religion of Peace and Light - AROPL; Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 67-68; Willy Fautré, “JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion”; Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

¹⁰⁶ Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 259-260, 290, 404-411. Hatta uzaylılarla insanların birlikte olması sonucu uzaylı-insan melezi insanların doğduğundan bahsedilmiş bir senatörün resmi de böyle bir örnek olarak gösterilmiştir. Konu hakk. bk. Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem, *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed’in Kaiminin İncili*, 411-413.

Barış ve Nur Dini ile belirgin bir paralelliği de söz konusudur.¹⁰⁷

3.2.3. Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin Yayılması

Ahmedî Barış ve Nur Dini “ılımlı/liberal teolojik yapısıyla spiritüel arayış içerisindeki modern dönem insanına “yeni” bir şey söyleme iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle dini ibadetler ve muamelat konusunda kesin ve kat’î kurallarının bulunmaması, alkol kullanımının belirli ölçülerde kabul edilebilir olması gibi hususlar, semavi dinlerin kurallarını ve muamelelerini benimsemeyi fazla tercih etmeyen, kendilerini daha çok seküler veya liberal olarak tanımlayan ve geleneksel yapılar dışında yol arayan insanlar için bir alternatif olarak görülmeye başlanmıştır.¹⁰⁸

Modern dönem insanının dinlerden uzaklaşmasının artık reddedilemeyecek bir vakıa olduğu bir dönemde *Ahmedî Barış ve Nur Dini* kısa tarihi yolcuğuna rağmen dünyanın birçok coğrafyasından farklı etnik ve dini kimliğe sahip kişilere ulaşmayı başarmıştır. Kendi kaynakları dikkate alındığında dünyanın hemen bütün kıtalarında 40 ülkede faaliyetleri bulunduğunu söylemek mümkündür.¹⁰⁹ Ayrıca insan hakları kuruluşlarının zulme uğrayan toplulukları rapor ederken¹¹⁰ *Ahmedî Barış ve Nur Dini* mensuplarına da yer vermeleri, bu oluşumun yaygın olduğu fikrini düşündürmektedir. Dikkati çeken bir husus da Müslüman ülkelerden katılımcıların fazlalığıdır. Bu yeni dinin, “barış”ı ve “aydınlığı” vurgulayan bir isminin olması, savaşlar ve afetlerden dolayı sıkıntı yaşayan ve arayış içerisinde olan insanlara bir umut retoriği yarattığını söylemeye de imkân vermektedir.

Dünyanın farklı ülkelerinden müntesipleri bulunan bu dine farklı Batı ülkelerinden de katılımlar olmaktadır. Batı ülkelerindeki katılımcıların, bu yeni dini benimseme motivasyonları, Müslüman ülkelerde, bu dini, kaostan kaçış yolu olarak görenlerinkinden farklıdır. Zira bu ülkelerdeki müntesiplerin daha eğitilmiş bir kitleye tekabül ettikleri, bireysel ve yalnız devam eden hayatlarını bir topluluk içerisinde geçirme arzusundaki kişilerden oluştukları fark edilmiştir. Bu din mensuplarının genellikle birbirlerine yakın yerlerde hatta İngiltere, Manchester’daki merkezlerinde olduğu gibi yaklaşık 300 kişinin bir arada yaşaması Batılı yeni katılımcıları cezbetmiş olmalıdır.¹¹¹

Ahmedî Barış ve Nur Dini’ne mensup kişilerin sayısı hakkında net bir bilgi vermek ise oldukça zordur. Web sayfaları ve sosyal medya aracılığıyla dünya üzerindeki kendilerine bağlı topluluklar hakkında paylaştıkları resimler¹¹² ve topluluk dışı nadir kaynaklardan elde edilen bilgiler göz önünde bulundurulduğunda mensuplarının sayısının yaklaşık 7-15 bin arasında

¹⁰⁷ Karmatiler hakkında bk. Ali Avcu, “Karmatiler: Ortaya Çıkışları, Fikirleri, Edebiyatı Ve İslam Düşüncesine Katkıları”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10/3 (2010), 199-246. Bahailik hakkında bk. Muhammed Fatih Demirdağ, “Dini Hareketlerin Bir Çeşidi Bahailik”, *Journal of Islamic Research* 28/3 (2017), 389-399.

¹⁰⁸ Willy Fautré, “JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion”; Massimo Introvigne, “The Ahmadi Religion of Peace and Light. 3. Esotericism and Progressive Millennialism”, 06 Nisan 2024.

¹⁰⁹ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025). Introvigne’ye göre hareket Asya’da Tayland, Malezya, Endonezya, Filipinler, Pakistan, Hindistan, Maldivler, Bangladeş ve Japonya’da; Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da İran, Irak, Suriye, Mısır, Ürdün, Cezayir, Fas, BAE, Lübnan, Yemen, Libya, Filistin, Moritanya, Suudi Arabistan ve Tunus’ta; Avrupa ve Orta Asya’da Türkiye, Azerbaycan, İspanya, Almanya, Yunanistan, Polonya, Fransa, İsveç, Gürcistan, Sırbistan, Letonya, Hollanda, Birleşik Krallık, İsviçre ve İtalya’da; Amerika’da ABD, Kanada, Trinidad ve Tobago, Arjantin, Venezuela, Meksika, Peru, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Paraguay, Panama, Bolivya, Dominik Cumhuriyeti’nde; Afrika’da Fildişi Sahili, Etiyopya, Güney Afrika, Sudan ve Çad’da; ve Avustralya’da” faaliyetlerini sürdürmektedir. Ülkeler Introvigne’den doğrudan alıntılanmıştır. Konu hakkında bk. Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

¹¹⁰ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); New Strait Times, “Eight Men from ‘Ahmadi Religion of Peace and Light’ Group Detained for LGBT Gathering”, *NST Online* (31 Temmuz 2023); “Egypt” (13 Temmuz 2024); “Algeria” (12 Haziran 2022); “Algeria: Release members of Ahmadi religious minority”, *Amnesty International* (12 Haziran 2022); Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?” (27 Kasım 2024); “Türkiye must not deport members of the Ahmadi Religion of Peace and Light seeking asylum: UN experts”, *OHCHR* (Erişim 16 Mart 2025); Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 50.

¹¹¹ Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

¹¹² Bu toplulukların resimleri için bk. “Community Page – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025); “Our Global Album – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025).

olduğu tahmin edilmektedir.¹¹³

3.2.4. Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin Türkiye'deki Faaliyetleri

Ahmedî Barış ve Nur Dini, İslam coğrafyasında yayılma eğilimi gösterirken Türkiye'de de bazı kişiler bundan hâli kalamamıştır. Türkiye'den yaklaşık 20 ila 30 kişiden oluşan bir topluluğun, bu yeni dinin mensubu olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'deki topluluğun liderliğinin Orta Asya kökenli kişiler tarafından üstlenildiği düşünülmektedir.¹¹⁴ Tespit edilebildiği kadarıyla seküler veya liberal geçmişlere sahip bu kişiler bir araya gelerek “yeni bir dini kimlik” oluşturma çabası içerisindeyler. Türkiye'den katılımcıların fotoğrafları *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin resmi sitesinde paylaşılmıştır.¹¹⁵ Müslüman bir ülkede toplumsal baskıya maruz kalma endişesi hissetmeyip fotoğraflarının açıktan paylaşılmasına imkân vermeleri ayrıca belirtilmesi gereken bir husustur.

Ahmedî Barış ve Nur Dini'nin Türkiye'den katılımcıları, hem sosyal medya aracılığıyla tebliğ yapmakta hem de diğer müntesiplerle haberleşmektedir. Sosyal medya paylaşımlarında Ehli Beyt ve İmam Ali vurgusu dikkati çekmektedir. Instagram hesaplarında hem Türk hem de Azerilere¹¹⁶ yönelik içerikler hazırlanmaktadır. Instagram hesaplarının 68.8 bin takipçi sayısına sahip olduğu görülmektedir.¹¹⁷ Facebook hesaplarının ise 1.3 bin takipçiden oluştuğu ve bu sayının önemli kısmının Azeri olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Instagram hesaplarındaki rakam oldukça yüksek görünse de dünya üzerindeki yaklaşık sayıları dikkate alındığında, bu hesap takipçilerinin ne kadarının bu dine inananlardan oluştuğu mevzu tartışmaya açıktır.

İlginçtir ki *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin Türkiye hesaplarında, başörtüsü kullanımının farz olup olmadığı en fazla konu edilen içeriklerdendir. Özellikle başörtüsünün Yahudilerde hayat kadınları tarafından kullanıldığı, Hıristiyanlıktaki Pavlus'la birlikte semavi dinlere girdiği ve dinlerin bir parçasıymış gibi görülmeye başladığı belirtilmekte ve böyle bir zorunluluğun olmadığı dinin lideri Abdullah Haşim'in yaptığı konuşmalar aracılığıyla paylaşılmaktadır. Türklere yönelik dikkati çeken diğer bir içerikte içki içmenin haram olmadığı meselesinin gündem yapılmasıdır. Bu iki içerik dikkate alındığında, bu meselelerin Türkiye'deki dindar kesimler ile seküler kesimler arasında en fazla konu edilen konulardan olduğu bilinmektedir.¹¹⁸

Ayrıca 2023 yılında Türkiye'de, çoğunluğunu Müslüman ülkelerden gelenlerin oluşturduğu ve aralarında Türklerin de yer aldığı yaklaşık 100 kişilik *Ahmedî Barış ve Nur Dini* mensubu bir topluluğun Kapı Kule Sınır Kapısı üzerinden otobüslerle Bulgaristan'a geçmek üzereyken yakalanması ve gözaltına alınması hadisesi dikkatleri bu din mensuplarının üzerine çekmiştir. Gözaltına alınırken çekilen arbede görüntüleri, liderlikleri tarafından basına servis edilmiş ve dünya basınında yer almıştır. Bu olay ve görüntüleri, kendilerine yönelik baskı iddiaları konusunda en fazla gündeme getirdikleri delil olmuştur. İngiltere merkezli web sayfalarının ana sayfasında dahi bu görüntüler mevcuttur.¹¹⁹ Bu durum o denli büyümüştür ki Birleşmiş

¹¹³ “Our Global Album – The Ahmadi Religion of Peace and Light”; “Nüket Bozdemir - Google'da Ara” (Erişim 14 Mart 2025); “Ahmedî Barış ve Nur Dini | AROPL Türkiye” (Erişim 14 Mart 2025).

¹¹⁴ Türkiye'deki sosyal medya hesaplarının yöneticileri ve bu yöneticilerin Türk *Ahmedî Barış ve Nur Dini* mensuplarıyla olan resimleri göz önüne alınarak böyle bir çıkarımda bulunulmuştur.

¹¹⁵ Türkiye'den katılımcıların fotoğrafları için bk. “photo_2024-03-06_17-44-56.jpg (1280×960)” (Erişim 14 Mart 2025); “photo_2024-03-06_17-44-54.jpg (1280×960)” (Erişim 14 Mart 2025); “photo_2024-03-06_17-44-59.jpg (1280×720)” (Erişim 14 Mart 2025); “photo_2024-03-06_17-44-45.jpg (1280×720)” (Erişim 14 Mart 2025); “photo_2024-03-06_17-44-57.jpg (1280×720)” (Erişim 14 Mart 2025); “photo_2024-03-06_17-44-56.jpg (1280×960)”. Bu sitede başka fotoğraflar da mevcuttur. İnternet sitesi ülke bazında fotoğrafları ayrı bir depo olarak depolamadığı için “Global Community” başlığından Türkiye kısmı seçildiğinde katılımcıları görmek mümkündür. Konu hakkında bk. “Our Global Album – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Türkiye, Youtube sayfası için bk. “Ahmedî Barış ve Nur Dini | AROPL Türkiye”.

¹¹⁶ Azerilerin ayrıca kendilerine ait sosyal medya hesapları mevcuttur.

¹¹⁷ *Ahmedî Barış ve Nur Dini*'nin sosyal medya hesapları için bk. “Ahmedî Barış ve Nur Dini aropl.turkey”; “Ahmedî Barış ve Nur Dini” (Erişim 15 Mart 2025).

¹¹⁸ İçerik için bk. “Ahmedî Barış ve Nur Dini aropl.turkey”.

¹¹⁹ Sayfanın en altına inildiğinde sınırdan jandarma ile yaşadıkları arbedenin görüntüleri görülmektedir. “The Ahmadi Religion of Peace and Light – The Mahdi Has Appeared” (Erişim 15 Mart 2025). Bu konu Türkiye'deki kaynaklarda da haber olmuştur. Haberler için bk. Gazetesi Evrensel, “Kapıkule'de gözaltına alınan Ahmedîler AİHM'e başvurdu”, Text, <https://www.evrensel.net/haber/495264/kapikulede-gozaltina-alinan-ahmediler-aihm-basvurdu> (Evrensel gazetesi) (Evrensel gazetesi, 21 Temmuz 2023); “Üç otobüs dolusu eylemci İstanbul'dan Kapıkule'ye nasıl geldi?”, T24 (Erişim 16 Mart 2025). Tabii inançlarından dolayı baskıya uğramalarının Batı ülkelerine iltica etmelerini kolaylaştırma yönünün olup olmadığı meselesi de tartışılabilir. Çünkü genellikle Batı ülke sınırlarında yakalanan ve bu din mensubu

Milletler dahi hadiseyi gündem yapmış ve Türkiye'ye bu din mensuplarını sınır dışı etmemesi yönünde tavsiyede bulunmuştur.¹²⁰

3.2.5. Yayılımında Dijital Medya Etkisi

Ahmedi Barış ve Nur Dini'nin dünyada müntesip sayısının artmaya başlaması Yeni Dini Hareket olması ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü bu hareketler genellikle dijital medyayı oldukça etkin kullanarak kitlelere ulaşmayı amaçlamaktadırlar.

Ahmedi Barış ve Nur Dini, geleneksel topluluklardan farklı olarak çevrim içi platformlar ve sosyal medya üzerinden ulaşılabilir bir din yaratmayı başarmıştır. Facebook, X, Instagram, Youtube ve diğer sosyal medya araçları ile dünyanın farklı yerlerindeki müntesiplerinin birbirleriyle irtibat kurabilecekleri aynı zamanda doğrudan liderlerine ulaşabilecekleri bir sistem yaratmışlardır.¹²¹ Bu yeni dine katılmak için kaim-mehdi olduğu iddia edilen Abdullah Haşim'e bir bağlılık videosu göndermelerinin gerekli olması,¹²² kendileri için dijitalin ne denli, canlı ve önemli bir alan olduğunu ayrıca ortaya koymaktadır.

Ulaşılabilir liderlik meselesi *Ahmedi Barış ve Nur Dini*'nin, her şeyin “görülebilir” olarak yaşandığı “imaj çağı”nda farklı toplumsal kitlelere ulaşmasında büyük bir imkân sağlamıştır.¹²³ Liderin görülebilir, duyulabilir ve doğrudan konuşulabilir bir “influencer”¹²⁴ olması güvensiz bir dönemde yaşayan modern dönem insanına spiritüel bir “güvenli alan”/“safe space”¹²⁵ oluşturmuştur. Bu durum da kısa süre içerisinde müntesip sayısının artmasına imkân vermiştir. Benzer şekilde mensuplarının ve liderliğinin akıllıca bir stratejiyle, uğradıkları baskıları, insan hakları problemi olarak çevrim içi mecralarda ve sosyal medyada sunmaları ve görünürlüklerini artırmaları, hareketin dikkat çekmesini ve arayışta olan insanlar için deneyimlenecek bir spiritüel alan olarak görülmesini sağlamıştır.¹²⁶ Ayrıca resmi tanınırlık elde etmek için onlara ciddi fayda sağlayacak olan akademik çalışmaların yapılmasına yol açmıştır.¹²⁷ Nitekim bu çalışmamız da söz konusu insan hakkı ihlali yaşadıklarına dair bir yazının dikkatimizi çekmesi neticesinde ortaya çıkmıştır.¹²⁸

olduğunu ve baskıya uğradıkları için iltica ettiğini iddia eden kişiler basına haber olmaktadır. Hatta bu dine mensup bir Türk, Kapı Kule Sınır Kapısı'nda yaşadıkları sıkıntıların, onların dünya basınında görünürlüğünü sağlaması yönüyle olumlu bir tarafı olduğunu da ifade etmiştir. *Ahmedi Barış ve Nur Dini* mensubu bu kişi ile yapılmış röportaj için bk. “ÖZEL HABER | Türkiye'den Avrupa'ya geçmeye çalışan 104 Ahmedi”.

¹²⁰ “Türkiye must not deport members of the Ahmadi Religion of Peace and Light seeking asylum”.

¹²¹ “Contact Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025).

¹²² Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025).

¹²³ Ulaşılabilirlik liderlik hakkında bk. Huma Ahmed-Ghosh, “Portraits of Believers: Ahmadi Women Performing Faith in the Diaspora”, *Journal of International Women's Studies* 6/1 (ts.), 73-92.

¹²⁴ “Influencer” ifadesi sosyal medyada etkileşimleri fazla olan ve kitlelere yön verme ve ikna etme kabiliyeti olan kişiler için kullanılan yeni bir tabirdir. Türkçede de bu şekilde kullanılmaktadır. Türkçeye çevrildiğinde etkisini kaybettiği için bu şekilde bir kullanım tercih edilmiştir.

¹²⁵ Halide Rumeysa Küçüköner, “Diasporada Sünni ve Şii Kimliklerin Silikleştiği Mezheplerüstü Yaklaşım Bir Örnek Olarak Amerikan ‘Make Space’ Topluluğu”, *Turkish Journal of Shiite Studies* 6/1 (30 Haziran 2024), 54-55.

¹²⁶ “JULY 3th 2023 – OSCE Discusses Persecution of 104 Ahmadi Religion of Peace and Light Members – VIENNA – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025); “Breaking News: CAP Freedom of Conscience Presents a Report at the 57th Session of the UN HRC Highlighting Persecution of Jordanian Believers – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025); “June 19th-22th, 2024 – The Second World Conference for Religious Dialogue and Cooperation – Macedonia – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025); “JULY 6th 2023 – EU PARLIAMENT Discusses Persecution of Ahmadi Religion Members in Iran – EU – The Ahmadi Religion of Peace and Light” (Erişim 14 Mart 2025); Christine Mirre (04 Mayıs 2024); Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); Introvigne vd., “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP” (28 Haziran 2024).

¹²⁷ Introvigne - Kotkowska, “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”, 50.

¹²⁸ *Ahmedi Barış ve Nur Dini*'nin yayılma stratejisi olarak dijitali kullanması İslam geleneği içerisinde en çok karıştırıldıkları Ahmedilikle olan derin benzerliklerini akla getirmektedir. Özellikle isminde “Ahmedi” ifadesinin yer alması, Sünni gelenek içerisinde neşvünema bulan Ahmedilik/Kadyânilik ile sıklıkla karıştırılmasına neden olmaktadır. İsim benzerliğinin dışında iki hareketin de modernist olarak konumlandırılabilirlikleri, aralarında benzerlik ilişkilerinin kurulabilmesine imkân vermektedir. Bu benzerliklerin ilki, her iki hareketin de mesiyani bir yapıya sahip olması ve liderlerinin mehdilik iddiasında bulunmasıdır. İnançlarındaki dinlerin birlikteliği, barış gibi kavramlara vurgular da yine diğer benzerliklerdendir. Bir başka ilginç benzerlik ise semavi din sayısını artırarak kendilerine meşruiyet alanı

3.2.6. Müslümanlardan Gelen Tepkiler

Ahmedî Barış ve Nur Dini İslami bir temel üzerinden ayrı bir din olarak ortaya çıkıp İslam coğrafyasında propagandaya başlamasıyla Müslümanların tepkisini çekmiştir. Bu tepkiler, görünürlüklerinin giderek artmasıyla birlikte kendileri açısından önemli sorunları da beraberinde getirmiştir. Irak ve İran başta olmak üzere Ürdün, Mısır, Azerbaycan, Endonezya gibi birçok Müslüman ülkenin yanı sıra Tayland gibi az sayıda Müslümanın yaşadığı ülkelerde dahi sosyal ve siyasal sıkıntılar yaşamaya ve hatta mürted ilan edilmeye başlamışlardır.¹²⁹ Merkezlerinin İngiltere’de bulunması ise İngiltere Müslümanlarının daha fazla dikkatini çekmelerine sebep olmuş ve bu ülkedeki İslami topluluklar, *Ahmedî Barış ve Nur Dini*’ni İslam’dan tehlikeli bir sapma olarak ilan etmişlerdir.¹³⁰ Bu tepkilere mukabil *Ahmedî Barış ve Nur Dini* liderliği de kendilerine yönelik bu geniş çaplı muhalefete karşı resmi korunma sağlayabilmek amacıyla uluslararası örgütler nezdinde İslam’dan ayrı, “bağımsız” bir din olarak tanınabilmek için çeşitli resmi başvurularında bulunmaktadır. Hatta bu çabalarının karşılığını almışlar ve Avrupa’da resmi bir din kategorisinde tanınmaya başlamışlardır.¹³¹

Sonuç

Ahmedî Barış ve Nur Dini, İmâmîyye Şıası içerisinden doğmuş ancak zamanla bu zeminden farklılaşarak yeni ve tamamen bağımsız bir inanç sistemi inşa etmiştir. Bu yönüyle bu yeni din, İslam içerisindeki mezhebi bir farklılaşmadan çok daha fazlasını temsil etmekte; “bir uçlanma hareketi” olarak tanımlanmaya imkân vermektedir. Nitekim kendisini bağımsız “yeni bir din” olarak konumlandırması, inanç esasları, ibadet anlayışı ve kutsal metin bağlamında da köklü

yaratma gayretleridir. Nitekim her iki grupta Buda, Krişna, Konfüçyus gibi tarihsel kişilikleri din kurucu peygamber ve kitaplarını da kutsal kitap kabul etmektedir. Lakin Ahmedilerin “True Islam/Hakiki İslam” vurguları ile İslam içerisinde kalma arzuları oldukça belirginken *Ahmedî Barış ve Nur Dini* ise İslam ile bağlarını tamamen kopararak yeni bir din olduğu iddiasındadır. Bu yönüyle Ahmedilik’ten tamamen ayrılmaktadır. Ahmedilerin tarihsel kişiliklere ve onlara verildiklerine inandıkları kutsal kitaplara bakışları hakkında değerlendirmeleri için bk. Halide Rumeysa Küçüköner, *Mirza Gulam Ahmed ve Ahmedî Algıdaki Farklılaşması* (Ankara: Araştırma Yayınları, 2022), 409-413. Ahmedilerin True Islam/Hakiki İslam vurguları hakkında bk. Karimullah Zirvi, *Welcome to Ahmadiyyat The True Islam* (Surrey: Islam International Publications, 2010); Mirza Tahir Ahmad, *True Insights into the Concept of Khatm e-Nubuwwat* (UK: Islam International Publications, 2017).

Ahmedî Barış ve Nur Dini ile Ahmediliğin teolojilerindeki ve mesajlarındaki ortaklıklar dışında inançlarını yayarken kullandıkları metotlarda da paralellikler söz konusudur. Nitekim birer modern dönem hareketi olarak her iki topluluk da dijital aracılığıyla inançlarını yayma eğilimi göstermektedirler. Dijital kullanımları bireysel bir yaklaşımdan ziyade topluluğun kurumsal kimliği tarafından profesyonelce yapılandırılan sistemlere dayanmaktadır. Çevrim içi mecralar ve sosyal medya üzerinden inançlarını yaymaya ve müntesiplerinin inançlarının devamlılığını sağlamaya çalışmaktadırlar. Her iki grup dijital mecralarını sadece inançlarını değil aynı zamanda maruz kaldıkları baskıları görünür kılabilmek için de aktif olarak kullanmaktadırlar. Her iki grup da bu yönleriyle insan hakları örgütlerinin dikkatlerini çekmişlerdir. Benzer şekilde her iki dini yapı da—akademisyen ve insan hakları aktivistlerini kendi merkezlerine davet ederek hem kendilerini tanıtmayı hem de kendilerini insan hakları problemi olarak sunmayı başarmışlardır. Her iki dini oluşumun kendilerini insan hakları problemi olarak sunmaları hakkında bk. Parliamentary Human Rights Group (PHRG)), *Report Of The Phrg Fact Finding Mission to Pakistan-To ExamineThe Human Rights Situation of The Ahmadiyya Community* (y.y., 22.02 2010); *BBC News*, “Human rights groups snub Sri Lanka war crime inquiry” (14 Ekim 2010), blm. South Asia; “JULY 3th 2023 – OSCE Discusses Persecution of 104 Ahmadi Religion of Peace and Light Members – VIENNA – The Ahmadi Religion of Peace and Light”; “Breaking News”.

Kullandıkları metotlardaki ortaklıkların bir diğeri ulaşılabilir liderlik meselesidir. Lidere bir mesaj kadar yakın olabilmek her iki oluşumun takipçilerini oldukça cezbeden, modern dönemin bilinmezlik ve güvensizlik ortamından uzaklaştıran birer yaklaşım sunmaktadır. Her iki grubun metot açısından bir diğerk ortaklıkları da müntesiplerinden maddi destek almalarıdır. Ahmediliğin “chanda” adı altında müntesiplerinden zorunlu bir maddi beklentisi varken *Ahmedî Barış ve Nur Dini*’nin de müntesiplerinden kendi ihtiyaçları dışında kalan varlıklarını İlahi Adalet Devleti’nin geliştirilmesi için kaim-mehdi kabul ettikleri Abdullah Haşim’e bağışlamaları beklenmektedir. Nitekim web sitelerinde de sürekli olarak müntesiplerine bağış yapmaları hatırlatılmaktadır. Bir diğerk ilginç nokta da her iki dini oluşumun merkezinin de İngiltere’de olmasıdır. Ahmediler’de ulaşılabilir liderlik anlayışı için bk. Huma Ahmed-Ghosh, “Portraits of Believers: Ahmadi Women Performing Faith in the Diaspora”, 78-79.

¹²⁹ Willy Fautré, “JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion”.

¹³⁰ “Algeria” (12 Haziran 2022). Konu hakkında detaylı bilgiler için bk. Sarah, “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light” (21 Mart 2025); “Eight Men from ‘Ahmadi Religion of Peace and Light’ Group Detained for LGBT Gathering” (31 Temmuz 2023); “Egypt” (13 Temmuz 2024); “Algeria” (12 Haziran 2022); “Algeria” (12 Haziran 2022); Muhammad, “Who Is Abdullah Hashem?” (27 Kasım 2024).

¹³¹ “Algeria” (12 Haziran 2022).

bir dönüşümü ifade etmektedir.

Şii geleneğin içerisinde gelen, büyük bir dönüşümün merkezinde yer alan Abdullah Haşim liderliğindeki *Ahmedi Barış ve Nur Dini*, çağdaş din sosyolojisinde sıkça karşılaşılan New Religious Movement/Yeni Dini Hareket örnekleriyle birçok benzerlik taşımaktadır. Özellikle dijital medya stratejileri, bireye manevi rahatlama yaşatmayı hedefleyen spiritüel yapısı, küresel çapta yayılma eğilimi göstermesi ve karizmatik liderlik yapısı bu benzerliklerin başında gelmektedir. Ancak *Ahmedi Barış ve Nur Dini*'ni diğer Yeni Dini Hareketlerden ayıran temel fark kökeninin doğrudan semavi bir dinî geleneğe dayanması ve yeni din iddiasının çok katmanlı bir İslam içi mirasla şekillenmiş olmasıdır. Bu durum, bu yeni dinin hem klasik Yeni Dini Hareket tanımına uyduğunu hem de ondan farklılaşan özgün bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Ahmedi Barış ve Nur Dini, yalnızca İmâmiyye Şiası'ndan değil, aynı zamanda İsmâililikten, Gulat Şii geleneklerden ve Batı ezoterizminden de beslenen senkretik ve eklektik bir yapıya sahiptir. Nitekim pek çok akidevi unsurunu, İmâmiyye Şiası, İsmâililik ve özellikle Gulat Şii fırkalardan almış; modern dünyaya hitap eden bir "yeniden inşa" sürecinde bir araya getirmiştir. Özellikle Yedinci Ahit, İlahi Adalet Devleti, tenasüh, yeni kutsal kitap fikirleri, bu dinin özgünlük iddiasının yanında ne denli farklı dini, mitolojik ve kültürel kaynaklardan etkilendiğini göstermektedir.

Tüm bu yapılar arasında en dikkat çekici benzerlik ise Sünnî gelenek içerisinde çıkan Ahmedilikle olan paralelliktir. Her iki yapı da mesihanik bir figür üzerinden meşruiyetini temellendirmekte, İslam içinden evrensel bir mesaj sunma iddiasını taşımakta ve dijital çağın imkânlarını kullanarak kendilerine küresel bir karşılık oluşturmaya çalışmaktadır. Ancak Ahmediliğin İslam içerisinde kesin şekilde kalış ısrarına karşın, *Ahmedi Barış ve Nur Dini*, İslam'dan tümüyle koptuğunu açıkça ilan ederek yeni bir inanç sistemi öne sürmektedir.

Sonuç olarak *Ahmedi Barış ve Nur Dini*, İslam geleneğinden beslenmekle birlikte, kendisini tamamen bağımsız ve özgün bir inanç sistemi olarak tanımlayan yapısıyla, klasik mezhebi farklılaşmaların ötesinde "yeni bir din" olarak değerlendirilmelidir. Bu yönüyle Şii geleneğin modern dönemde dönüşen yüzünü anlamak açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Gelecekte bu yeni din üzerine yapılacak çalışmalarda, bu yeni dinin İslam tarihi boyunca ortaya çıkan diğer mehdici/mesihçi yapılarla, özellikle de Şii gelenekteki örneklerle mukayeseli olarak incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Saddam rejimi sonrası Irak'ta gelişen Şii kökenli mehdici hareketlerle olası tarihsel ve ideolojik bağlarının analizi modern dönem Şii toplulukları anlama noktasında değerli veriler sunabilir. Ayrıca *Ahmedi Barış ve Nur Dini*'nin, bir Yeni Dini Hareket özelliği taşıyıp taşımadığı, taşıyorsa bu noktada diğer yeni dini hareketlerden hangi yönleriyle ayrıldığı, karşılaştırmalı çalışmalarda ele alınabilir. Özellikle dijital medya stratejilerinin hareketin yayılımındaki rolü, takipçi kitlesiyle etkileşim biçimi ve dijital alanları dinî tebliğ için kullanma pratikleri bakımından, yeni dini oluşumlarına örneklik teşkil edip etmediği araştırmaya değer bir başka alandır. Bu çerçevede, bu yeni dinin takipçilerinin önceki dinî ve mezhebi aidiyetlerinin de tespit edilmesi olası yeni oluşumları ön görebilmek açısından önemlidir. Her ne kadar erken bir gelişim evresinde bulunsa da, hem teolojik hem de organizasyonel yapısını kurumsallaştırması durumunda, *Ahmedi Barış ve Nur Dini* hakkında bağımsız bir doktora çalışmasının yapılması, bu dinî yapının akademik anlamda daha derinlikli anlaşılmasına olanak sağlayacaktır. Gelecekte bu yeni dinin nasıl bir seyir izleyeceği ise, yalnızca akidevi yapısına değil, aynı zamanda insanların günümüzde karşılaştığı manevi boşluklara nasıl yanıt vereceğine, dijital çağın hızlı değişen dinamiklerine ne ölçüde uyum sağlayabileceğine ve küresel düzeyde nasıl bir karşılık bulacağına bağlı olacaktır.

Kaynakça | References

- A Message to the LGBTQ+ from the Qaim Aba al-Sadiq Abdullah Hashem. haz. The Ahmadi Religion of Peace and Light - AROPL. Yayın Tarihi 04 Aralık 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=fELBL08ihHo>.
- Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem. *Bilgenin Gayesi Al-i Muhammed'in Kaiminin İncili*. ed. Batuhan Yücutürk vd. çev. Reşat Gurbet Hikmat Gahramanov. www.theahmadireligion.org, 2022.
- Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem. *The Goal of the Wise The Gospel Of the Riser of the family of Mohammed*. www.theahmadireligion.org, 2022.
- Aba Al-Sadiq Abdullah Hashem. *The Mahdi's Manifesto*. www.theahmadireligion.org, 2024.
- Abdullah Haşim (as) İkinci Mehdi'dir. 19 Mart 2025. <https://siyahsancaklar.wordpress.com/about/abdullah-hasim-as-ikinci-mehdidir/>.

- About Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light. Erişim 24 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/about-us/>.
- Ahmedî Barış ve Nur Dini | AROPL Türkiye. Erişim 14 Mart 2025. <https://www.youtube.com/@AROPL-Turkiye/videos>.
- Ahmedî Barış ve Nur Dini aropl.turkey. Erişim 15 Mart 2025. <https://www.instagram.com/aropl.turkey/>.
- Ahmedî Barış ve Nur Dini. “Hakkımızda”, 18 Nisan 2017. <https://ilkmehdi.wordpress.com/about/>.
- Ahmedî Barış ve Nur Dini”. Erişim 15 Mart 2025. <https://www.facebook.com/groups/ilkmehdi>.
- Amnesty International. Algeria: Release Members of Ahmadi Religious Minority. 12 Haziran 2022. Erişim 24 Mart 2025. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/06/algeria-release-members-of-ahmadi-religious-minority/>
- Archons of the Ecumenical Patriarchate. “Egypt: Long History of Repression Forces Ahmadi Religion of Peace and Light Members to Flee the Country”. 13 Temmuz 2024. Erişim 24 Mart 2025. <https://archons.org/persecution/egypt-long-history-of-repression-forces-ahmadi-religion-of-peace-and-light-members-to-flee-the-country/>.
- Asia Times Online: Middle East News - Bare truth over the battle of Najaf. Erişim 12 Nisan 2025. https://web.archive.org/web/20070202124920/http://www.atimes.com/atimes/Middle_East/IB02Ak04.html.
- Avcu, Ali. “Karmatiler: Ortaya Çıkışları, Fikirleri, Edebiyatı Ve İslam Düşüncesine Katkıları”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10/3 (2010), 199-246.
- Basra Şeytanı Adlı Bloga Cevap. 02 Nisan 2019. Erişim 21 Mart 2025. <https://ilkmehdi.wordpress.com/2019/04/02/basra-seytani-adli-internet-sitesine-cevap/>.
- BBC News. “Human rights groups snub Sri Lanka war crime inquiry” (14 Ekim 2010), blm. South Asia. <https://www.bbc.com/news/world-south-asia-11542053>.
- Beyan Hutbesi - Kaim Eba Sadık - 14 Nisan 2023. Erişim 21 Mart 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=8BFDsS0GFow>.
- Bozan, Metin. *İmâmîyîye Şîası'nın Oluşumu Masum Oniki İmam İnancının Ortaya Çıkışı*. Ankara: İSAM Yayınları, 2. Basım, 2018.
- Bozan, Metin. *İmâmîyîye Şîasının İmamet Tasavvuru*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2007.
- Breaking News: CAP Freedom of Conscience Presents a Report at the 57th Session of the UN HRC Highlighting Persecution of Jordanian Believers – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/breaking-news-cap-freedom-of-conscience-presents-a-report-at-the-57th-session-of-the-un-hrc-highlighting-persecution-of-jordanian-believers/>.
- Cave, Damien. “250 Are Killed in Major Iraq Battle”. *The New York Times* (29 Ocak 2007), blm. World. <https://www.nytimes.com/2007/01/29/world/middleeast/29iraq.html>
- Community Page – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/global-community/>.
- Contact Us – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/contact-us/>.
- Contributor. “Factsheet: The Ahmadi Religion of Peace and Light”. *Religion Media Centre* (blog), 05 Şubat 2025. <https://religionmediacentre.org.uk/news/factsheet-the-ahmadi-religion-of-peace-and-light/>
- Demirdağ, Muhammed Fatih. “Dini Hareketlerin Bir Çeşidi Bahailik”. *Journal of Islamic Research* 28/3 (2017), 389-399.
- Department, U. S. Army Special Operations Command (USASOC) History. “Fighting Through the Fog of War”. Erişim 12 Nisan 2025. https://arsof-history.org/articles/v4n3_fog_of_war_page_1.html
- Elçi Neden Kanunun Üzerindedir? 17 Mart 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=->

Hx3Z5Nd_9Y.

- Evrensel, Gazetesi. “Kapikule’de gözaltına alınan Ahmediler AİHM’e başvurdu”. Text. <https://www.evrensel.net/haber/495264/kapikulede-gozaltina-alinan-ahmediler-aihme-basvurdu>. Evrensel gazetesi. Evrensel gazetesi. 21 Temmuz 2023. Erişim 15 Mart 2025. <https://www.evrensel.net/haber/495264/kapikulede-gozaltina-alinan-ahmediler-aihme-basvurdu>
- Gahramanov. “Ahmed el Hasan (a.s)’ın Biyografisi”, ts. <https://ilkmehdi.wordpress.com/about/ahmed-el-hasan-a-sin-biyografisi/>
- Hugh B. Urban. *New Age, Neopagan, and New Religious Movements Alternative Spirituality in Contemporary America*. California: University of California Press, 2015.
- Huma Ahmed-Ghosh. “Portraits of Believers: Ahmadi Women Performing Faith in the Diaspora”. *Journal of International Women’s Studies* 6/1 (ts.), 73-92.
- Introvigne, Massimo - Kotkowska, Karolina Maria. “The Ahmadi Religion of Peace and Light: An Introduction”. *The Journal of CESNUR* 8/3 (2024), 33-51.
- Introvigne, Massimo vd. “Ahmadi Religion of Peace and Light – WRSP”. 28 Haziran 2024. Erişim 24 Mart 2025. <https://wrlrels.org/2024/06/23/ahmadi-religion-of-peace-and-light/>
- Introvigne, Massimo. “The Ahmadi Religion of Peace and Light. 3. Esotericism and Progressive Millennialism”, 06 Nisan 2024. <https://bitterwinter.org/the-ahmadi-religion-of-peace-and-light-3-esotericism-and-progressive-millennialism/>
- İlginç İddia: Müslümanların Kutsal Şehri Mekke Değil de Hiç Tahmin Etmediğimiz Bir Yer Olabilir mi? Erişim 19 Mart 2025. <https://onedio.com/haber/ilginc-iddia-muslimanlarin-kutsal-sehri-mekke-degil-de-hic-tahmin-etmedigimiz-bir-yer-olabilir-mi-911579>.
- JULY 3th 2023 – OSCE Discusses Persecution of 104 Ahmadi Religion of Peace and Light Members – VIENNA – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/osce-discusses-persecution-of-104-ahmadi-religion-of-peace-and-light-members-vienna/>.
- JULY 6th 2023 – EU PARLIAMENT Discusses Persecution of Ahmadi Religion Members in Iran – EU – The Ahmadi Religion of Peace and Light. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/eu-parliament-discusses-persecution-of-ahmadi-religion-members-in-iran/>.
- June 19th-22th, 2024 – The Second World Conference for Religious Dialogue and Cooperation – Macedonia – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/uk-freedom-of-religion-or-belief-forum/>.
- Küçüköner, Halide Rumeysa. “Diasporada Sünni ve Şii Kimliklerin Silikleştiği Mezheplerüstü Yaklaşımına Bir Örnek Olarak Amerikan ‘Make Space’ Topluluğu”. *Turkish Journal of Shiite Studies* 6/1 (30 Haziran 2024), 46-66. <https://doi.org/10.48203/siader.1492348>
- Küçüköner, Halide Rumeysa. *Mirza Gulam Ahmed ve Ahmedî Algıdaki Farklılaşması*. Ankara: Araştırma Yayınları, 2022.
- Mirre, Christine. 04 Mayıs 2024. Erişim 15 Mart 2025. <https://hrwf.eu/jordan-fleeing-from-jordan-to-greece-because-of-their-change-of-religion/>
- Mirza Tahir Ahmad. *True Insights into the Concept of Khatm e-Nubuwwat*. UK: Islam International Publications, 2017.
- Muhammad, Ailia. “Who Is Abdullah Hashem?” *Divine Just State*. 27 Kasım 2024. Erişim 24 Mart 2025. <https://www.divinejuststate.com/post/who-is-abdullah-hashem>
- New Strait Times. “Eight Men from ‘Ahmadi Religion of Peace and Light’ Group Detained for LGBT Gathering”. *NST Online*. 31 Temmuz 2023. Erişim 21 Mart 2025. <https://www.nst.com.my/news/crime-courts/2023/07/937143/eight-men-ahmadi-religion-peace-and-light-group-detained-lgbt>
- Nüket Bozdemir - Google’da Ara. Erişim 14 Mart 2025. https://www.google.com/search?q=N%C3%BCKet+Bozdemir&sca_esv=f8ded6305c32e328&rlz=1C1OKWM_trTR1058TR1058&biw=1536&bih=738&sxsrf=AHTn8zrTPYoY_NomWRdv9PjnbDs74nja8A%3A1741979840495&ei=wIDUZ6j0HcKs5NoP68GC6As&ved=0ahUKEwio1OTMpIqMAxVCFIkFHeugAL0Q4dUDCBA&uact=5&oq=N%C3%BCKet+Bozdemir&gs_lp=Eg

xnd3Mtd2l6LXNlcnAiD07DvGtldCBCb3pkZW1pcjIFECEYoAFImQZQ2QNY2QNwAXgAkAEA
mAFboAFbqgEBMbgBA8gBAPgBAZgCAqACY8ICCxAAGIAEGLADGKIEwgIIEAAYsAMY7wW
YAwCIBgGQBgWSBwEyoAegAQ&scient=gws-wiz-
serp#fpstate=ive&vld=cid:80c7a541,vid:F_rJ67cHo2I,st:0.

OHCHR. “Türkiye must not deport members of the Ahmadi Religion of Peace and Light seeking asylum: UN experts”. Erişim 16 Mart 2025. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/07/turkiye-must-not-deport-members-ahmadi-religion-peace-and-light-seeking>.

Our Global Album – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 14 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/blog/our-global-album/>.

Our Gospel – The Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 27 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/our-gospel/>.

Parliamentary Human Rights Group (PHRG)). *Report Of The Phrg Fact Finding Mission to Pakistan-To ExamineThe Human Rights Situation of The Ahmadiyya Community*. y.y., 22.02 2010.

photo_2024-03-06_17-44-45.jpg (1280×720). Erişim 14 Mart 2025. https://theahmadireligion.org/wp-content/uploads/2024/03/photo_2024-03-06_17-44-45.jpg.

photo_2024-03-06_17-44-54.jpg (1280×960). Erişim 14 Mart 2025. https://theahmadireligion.org/wp-content/uploads/2024/03/photo_2024-03-06_17-44-54.jpg.

photo_2024-03-06_17-44-56.jpg (1280×960). Erişim 14 Mart 2025. https://theahmadireligion.org/wp-content/uploads/2024/03/photo_2024-03-06_17-44-56.jpg.

photo_2024-03-06_17-44-57.jpg (1280×720)”. Erişim 14 Mart 2025. https://theahmadireligion.org/wp-content/uploads/2024/03/photo_2024-03-06_17-44-57.jpg.

photo_2024-03-06_17-44-59.jpg (1280×720)”. Erişim 14 Mart 2025. https://theahmadireligion.org/wp-content/uploads/2024/03/photo_2024-03-06_17-44-59.jpg.

Rebel Muslims longed for doomsday / ‘Heaven’s Army’ battled near Najaf with high-tech arms”. Erişim 12 Nisan 2025. <https://www.sfgate.com/news/article/rebel-muslims-longed-for-doomsday-heaven-s-2653223.php>.

Sarah, Harvey. “Factsheet: the Ahmadi Religion of Peace and Light”. 21 Mart 2025. <https://religionmediacentre.org.uk/news/factsheet-the-ahmadi-religion-of-peace-and-light/>

Serbestiyet. “ÖZEL HABER | Türkiye’den Avrupa’ya geçmeye çalışan 104 Ahmedî”, 10 Temmuz 2023. <https://serbestiyet.com/serbestiyet-in-english/ozel-haber-turkiyeden-avrupaya-gecmeye-calisan-104-ahmedi-135314/>.

Siyah Bayraklar Vad Edilen Geldi”. Erişim 21 Mart 2025. <https://siyahsancaklar.wordpress.com/>.

T24. “Üç otobüs dolusu eylemci İstanbul’dan Kapıkule’ye nasıl geldi?” Erişim 16 Mart 2025. <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/uc-otobus-dolusu-eylemci-istanbul-dan-kapikule-ye-nasil-geldi,40158>.

Tan, Muzaffer. “Tarihin sonu: İsmâîlî Döngüsel Tarih Anlayışı”. *Religion*. 625-634. Ankara, 2007.

The Ahmadi Religion of Peace and Light – The Mahdi Has Appeared”. Erişim 15 Mart 2025. <https://theahmadireligion.org/>.

The Arrivals 2008 Full Documentary”. 2008. Erişim 03 Mart 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=L4rjHYsoboA>.

The Battle for Najaf, Part 1: Assaulting the ‘Valley of Peace’ - Marine Corps Association. Erişim 12 Nisan 2025. <https://www.mca-marines.org/leatherneck/the-battle-for-najaf-part-1-assaulting-the-valley-of-peace/>.

The Divine Just State”. Erişim 12 Mart 2025. <https://www.divinejuststate.com/post/who-is-abdullah-hashem>.

Willy Fautré. “JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion”. *HRWF*. Erişim 21 Mart 2025. JORDAN: Fleeing from Jordan to Greece because of their change of religion

Willy Fautré. “SWEDEN: Persecution of the Ahmadi Religion of Peace and Light”. Erişim 21 Mart 2025. <https://hrwf.eu/sweden-persecution-of-the-ahmadi-religion-of-peace-and-light/>

Yemani Ehli Beyt (as) Hadislerinde Yemani. Ansarullah Production, 2015.

Zirvi, Karimullah. *Welcome to Ahmadiyyat The True Islam*. Surrey: Islam International Publications, 2010.

Extended Summary

The Ahmadi Religion of Peace and Light is a contemporary movement that has emerged in the era of globalization and digitalization in the 21st century. The group defines itself as a new religion. While drawing from the Imāmiyya Shī'a tradition, this movement has evolved a distinct belief system that is independent of Islam and tailored for the modern era. Consequently, it is more appropriate to evaluate the Ahmadi Religion of Peace and Light not as a movement within Islam but under the concept of the New Religious Movement used in Western literature. The Ahmadi Religion of Peace and Light is distinguished by a multifaceted religious understanding that draws from diverse sources, including Ismā'īliyya, the ghulāt Shī'ite sects, gnostic structures, and Western esotericism, in addition to the Imāmiyya Shī'a. The fundamental principles of this religion are predicated on the belief that Ahmed al-Hasan was designated as the Mahdi with the figure of the yemame by the 12th Imam, who is believed to be in occultation in the Imāmiyya Shī'a, and Abdullah Hashim was appointed as a Qā'im-Mahdī whose rule will extend until the Day of Judgment.

The teachings propagated by Abdullah Hashim are derived from the sacred text known as the *Goal of the Wise*, which is purported to have been bestowed upon him. This text is regarded as the holy scripture of the new religion, and it has been meticulously prepared in a syncretic and eclectic structure to resonate with contemporary individuals. The text addresses contemporary concerns, including the existence of extraterrestrial life, in addition to the principles of faith such as divine justice, the seventh covenant, and reincarnation.

The foundational principles of the Ahmadi Religion of Peace and Light are rooted in the religious assertions of Ahmed al-Hasan and Abdullah Hashim. The foundational principles of this belief system encompass the seventh divine covenant, the doctrine of reincarnation, and the tenet of divine justice. The fundamental principle of belief is the concept of the seventh divine covenant. This concept is founded on the agreements established between humanity and God through the agency of prophets. However, these covenants were subsequently broken, thus necessitating the establishment of new ones. The seventh and ultimate covenant, realized by God through Abdullah Hashim, is regarded as the final and most comprehensive, and it persists until the apocalypse.

Another significant principle of belief is the concept of reincarnation. In this particular context, the Ahmadi Religion of Peace and Light has developed an approach that diverges from the Ghulāt Shī'a traditions, with the objective of establishing the Mahdism of Ahmed al-Hasan and the Qā'im-Mahdism of Abdullah Hashim. This novel approach posits that Ahmed al-Hasan and Abdullah Hashim serve as symbols of the return of Imam Mahdi, who is believed to be in occultation.

The most significant pillar of the social reflection of the Ahmadi Religion of Peace and Light is the concept of the Divine Just State. This state, envisaged to be established under the leadership of Abdullah Hashim and even the prototype of which was established in England, promises a divine order in which peace and justice will prevail for humanity. This ideal has the capacity to appeal to individuals in search of spirituality in the digital age, a time characterized by a perceived disconnection from reality, and to gain followers on a global scale. The conceptualization of this state is predicated on the premise that its adherents will relinquish their material possessions in the pursuit of its establishment.

The intellectual edifice of the Ahmadi Religion of Peace and Light, predicated on the assertion

of the seventh and most comprehensive covenant with God, has led to the abrogation of the stipulations inherent in prior covenants. The adoption of divergent interpretations on subjects such as prayer, fasting, headscarf and alcohol use, which are in direct opposition to Islamic tradition, is indicative of the intellectual underpinnings of the Ahmadi Religion of Peace and Light. The transfer of the Ka'ba's location from Mecca to Petra, along with the establishment of a new martyrdom, is indicative of their claims to be a religion entirely independent of Islam. Despite asserting an independent identity, it is evident that their religious structures remain intertwined with Islam, from which they have inherited their religious heritage.

Digital media strategies have played a significant role in the rapid global propagation of the Ahmadi Religion of Peace and Light. The leadership of the Ahmadi Religion of Peace and Light, through the establishment of accessible religious leadership, fulfils a significant mission in ensuring the religious continuity of its followers and plays a pivotal role in the propagation of its beliefs.

The most evident challenge currently confronting the Ahmadi Religion of Peace and Light is the response from Muslims to the manner in which it ground its beliefs in Islamic rhetoric. In response to these reactions, significant efforts are being made to gain legitimacy in the international arena, particularly through endeavours to enhance recognition in Western countries.

The Ahmadi Religion of Peace and Light has emerged as a new and eclectic religious structure that has the capacity to appeal to the religious quests of the modern age. The objective of this initiative has been to establish an alternative system that is intended to address spiritual and social insecurities, as well as feelings of emptiness. The survival and social acceptance of this religion are contingent on the continued leadership of the religion and its ability to gain global legitimacy.”.